

VAJNORSKÉ *novinky*

11 – 12/2020
ročník XXVI
—
nepredajné

Dvojmesačník občanov
mestskej časti
Bratislava-Vajnory

**Želáme vám požehnané
a pokojné Vianoce**

**TO PRAVÉ SLOVENSKÉ
NA VÁŠ VIANOČNÝ STÔL**

Údené mäso a klobásky, stupavské kyselé zelé priamo zo suda, sušené hríby, čerstvé ryby, domáca hydina, lokše a mnohé ďalšie dobroty iba zo Slovenska

**TEŠÍME SA NA VÁS
v OC MONAR**

DÔLEŽITÉ KONTAKTY

Hlásenie porúch BVS: 0800 121 333

Hlásenie porúch ZSE: 0800 111 567

Hlásenie porúch VO: 02/6381 0151

Hasičská služba: 150, 112

Záchranná služba: 155, 112

Mestská polícia: 159

Havarijná služba: 0123

MIESTNY ÚRAD

Mestská časť Bratislava-Vajnory,

Roľnícka 109, 831 07 Bratislava

Tel. číslo do digitálnej ústredne: 0850 24 25 24

e-mailová adresa: vajnory@vajnory.sk

V čísle sa dočítate

- str. 3 **Milí Vajnoráci! príhovor starostu mestskej časti Bratislava-Vajnory Ing. Michala Vlčeka**
- str. 4 Sviatočný príhovor. J. E. Mons. prof. ThDr. Jozef Haľko, PhD. Bratislavský pomocný biskup
- str. 5–6 **Ako sa zrodila pieseň Tichá noc, svätá noc**
- str. 6 Adventné čítanie
- str. 7 **Nové vianočné osvetlenie vo Vajnoroch (Ne)tradičný Mikuláš vo Vajnoroch**
- str. 8–10 Rekonštrukcia podlahy na chóre vo Farskom kostole vo Vajnoroch
- str. 11 **Tento advent sme živý Betlehem nemali**
- str. 12 Obnova výsadby kruhového objazdu
- str. 13 **Triedenie odpadov v období Vianoc**
- str. 14 Výberové konanie na pozíciu riaditeľa Základnej školy Kataríny Brúderovej
- Opravovali sme chodníky
- str. 15 **Uvítanie detí narodených v roku 2020**
- str. 16 Ako sme prežívali adventný čas v škôlkach
- Ako sa nám darí online vyučovanie v Základnej škole s Materskou školou sv. Jána Pavla II.
- str. 17 **Deň sv. Jána Pavla II. v základnej škole**
- str. 18–19 Vedec zo sveta strojových zariadení
- str. 20–21 **Počiatky pôsobnosti nášho dychového orchestra (3)**
- str. 22–23 Spevácky zbor Jána Pavla II. v Bratislave-Vajnoroch si pripomína 30 rokov existencie
- str. 23 **Z činnosti Vajnorskej charity**
- str. 24 Čo hovorí kronika Prešporská obec Vajnory (2)
- str. 25 **Príbehy Vajnorského ornamentu (3)**
- str. 26–27 Predsviatočná chvíľa s pani Annou Bednárovou
- str. 28 **Prvé plne elektronické sčítanie obyvateľov, domov a bytov**
- str. 29 ANTIK – zdieľané bicykle vo Vajnoroch
- Výberové konanie na funkciu mobilný asistent
- Pozor na špekulantov
- str. 30–31 **František Grebečí vajnorský futbalový veterán**
- str. 32 Zo života FK Vajnory
- str. 33 **Vajnorská omalovánka**
- str. 34 Oznamy
- str. 35 **Noty vianočnej piesne Kyrie eleison**
- str. 36 Čo sa spravilo vo Vajnoroch

Milí Vajnoráci!

O chvíľu sú tu Vianoce, čas, kedy si spoločne s našimi blízkymi sadneme k štedrovečernému stolu. Čas, ktorý nikdy nestratí svoje krásne čaro. Je to čas pokoja, radosti a lásky. Aspoň také by najkrajšie obdobie v roku malo byť. Na záver každého končiaceho roku obvykle hodnotíme to, čo sa nám počas neho podarilo alebo nepodarilo, čo nás postihlo, uvažujeme, čo ešte len príde. Rok 2020 určite bude patriť k tým, ktorý väčšine z nás zmenil pohľad na mnohé veci, ovplyvnil životy a prispel k prehodnoteniu životných priorít. Čo sme niekedy považovali za samozrejmé, zrazu si nesmierne vážime a ceníme. Uvedomujeme si hodnotu zdravia, i to, ako vie byť zo dňa na deň krehké. Uvedomujeme si, aké je vzácne môcť len tak navštíviť svojich blízkych a aké vzácne je cestovať – nie tisícky kilometrov, ale len do susednej krajiny, či dokonca susedného okresu.

Verím, že pre mnohých z nás bol tento rok náročný z viacerých aspektov. Nebolo tomu inak ani v mojom fungovaní na úrade v pozícii starostu. Ani som si nestačil uvedomiť, že sú to už dva roky, odkedy sme spolu s poslancami dostali od Vás dôveru a prebrali zodpovednosť za naše Vajnory. Či boli úspešné, neprináleži hodnotiť mne, ale Vám, milí Vajnoráci. Môžem len veriť, že dôveru, ktorú ste mne a poslancom vložili do rúk, postupne naplníme. Čo ja osobne považujem za podstatné, je zachovávanie rozvoja Vajnora v dedinskej atmosfére, v príjemnom prostredí pre rodiny s deťmi. Pokračujeme v prísnej regulácii rozvojových území i ďalších rozvojových lokalít. Novými výsadbami zelene sme sa pustili do skrášľovania verejného priestoru. Ideme rozšíriť kapacitu základnej školy a pre deti zrekonštruovať školské ihrisko. Podarilo sa nám vybudovať dlhoočakávaný vodovod a priviesť pitnú vodu na ulicu Za humnami. Najzraniteľnejší boli v tomto roku naši seniori, ktorým sme, prirodzene, venovali pozornosť najmä v ťažkých časoch pandémie.

Čakajú nás aj výzvy. Budem rád, keď sa podarí predstaviť konkrétny koncept rozvoja

Michal Vlček, starosta Vajnory, snímka: archív

senior domu, posilnenia nového parkoviska pri železničnej stanici alebo pokračovanie zvyšovania kvality bývania či dostupnosti obyvateľom lokality Rybníčná.

Je toho ešte mnoho, čaká nás stále veľa práce a nikdy asi nebude hotovo. Podstatné je, aby zmena k lepšiemu a kvalitnejšiemu bývaniu bola v uliciach Vajnora stále viditeľná a aby sme všetci boli spokojní. Spokojní, že sme Vajnoráci.

Dovoľte mi poďakovať sa Vám za celý rok 2020, za Vašu dôveru, pomoc a podporu. Všetkým Vám prajem krásne Vianoce a šťastný nový rok 2021, plný zdravia, úspechov a v kruhu blízkych, rodiny a priateľov.

Michal Vlček,
starosta

VAJNORSKÝ VIANOČNÝ VINŠ

Vinšujeme vám sčastlivé vánočné sviatky, Krista Pána narodení, co si od pána Boha žadáte, zdraví, šťascí, hojné boské požehnaní a po smrci kráľovství nebeské.

Hojnosť vína, hojnosť chleba, horu vínem, pole životem, dvúr dobitkem a Búh nebeskí dobrím zdravím, abi ste sa mohli obracať medzi kopama senovíma, jak mjesíc medzi vjezdama nebeskíma.

Sviatočný príhovor

*J. E. Mons. prof. ThDr. Jozef Haľko, PhD.
Bratislavský pomocný biskup*

J. E. Mons. prof. ThDr. Jozef Haľko, PhD.

Snímka: archív

Všetkým obyvateľom a farníkom vo Vajnoroch prajem, aby im cez adventné obdobie Pán Boh očistil oči srdca. Aby lepšie videli seba cez úprimné spytovanie svedomia a s vedomím, že čo je dobré, treba prehĺbiť, upevniť, posilniť, a to, čo nie je dobré, umenšiť. Potrebujeme lepšie poznať človeka vedľa nás, pretože keď skúmame seba, malo by to prerásť do toho, že si všímame ľudské spoločenstvo, ktoré chceme budovať.

Počas adventu by sme mali viac vidieť a vnímať zmysel svojho života v tom, že Ježiš sa rodí, že prichádza medzi nás ako človečik, ako dieťa, aby prejavil, že je rovnaký nám okrem jednej veci – nemá žiaden hriech, lebo je Boží syn. Prostredníctvom Ježiša nám Boh podáva ruku, aby sme na Titaniku nášho života, na vlnách každodenných problémov, videli Ježiša ako maják, ktorý nám ukazuje, kde sa nachádza skutočná pevnina.

Je to ako príbeh veľkej plaviacej sa lode, ktorá vidí v noci svetlo a telegraficky seabavedome hlási – my sme veľký zaoceánsky parník, uhnite nám z cesty, lebo by sme sa mohli zraziť. Odpoveď neprichádzala na prvú, ani druhú výzvu. Napokon však zaznelo – my nie sme loď, my sme maják, to Vy musíte zmeniť svoje smerovanie.

Ježiš prichádza ako maják, ktorý nám pomáha zorientovať sa, ak ideme v našej pozemskej púti nesprávnym smerom. Podľa svetla majáka by sme mali skorigovať svoju životnú dráhu a nakoniec vojsť do správnej brány na konci nášho života.

Prajem obyvateľom Vajnor, aby si pripomenuli slová pápeža Jána Pavla II. – tohto roku sme si pripomenuli tridsať rokov od chvíle, keď na vajnorskom letisku slúžil svätú omšu. Po zvolení od neho nadšený ľud na Námestí svätého Petra počul ako prvú výzvu jeho pontifikátu – Nebojte sa. To sú slová pápeža, ktorý bol tak blízko k Vášmu chrámu. Tieto slová sa dotýkajú nás všetkých a vyzývajú – nebáť sa. Naopak, musíme byť odvážni v láske, empatii voči druhým ľuďom, vykročiť zo seba. Blíznym môže byť sused vo vedľajšom byte či dome, môže to byť niekto blízky v obývačke, človek, ktorého som si dosiaľ nevšímaval tak, ako by som mal.

Ak sa niečoho bojíme, poddávame sa tomu a začína to nad nami víťaziť. Ak sa však nebojím v zmysle, že Boh je s nami a kto proti nám – a proti nám môže byť nejaký kovid či koronavírus – ak sme však s Bohom a s Pannou Máriou, ktorá ako prvá zažila víťazstvo Ježiša Krista, nič nás nemôže prekonať.

Prvého januára dostaneme do daru ďalších tristo šesťdesiatpäť dní na to, aby sme naplnili každý deň, každú chvíľu láskou, množstvom existujúcich variantov lásky. Môžeme si byť istí, že nadchádzajúci rok bude vtedy šťastný, ak druhých urobíme šťastnými.

Prajem vám, aby tento advent a príchod nášho Spasiteľa bol ďalším krokom k veľkej udalosti, keď budeme zažívať naše večné Vianoce v nebeskom kráľovstve.

Ako sa zrodila pieseň Tichá noc, svätá noc

Text: Stanislav Bachleda

Snímky: archív internet

Keď sa koncom druhej dekády osemnásteho storočia jeseň vlievala do zimy, panovalo nevlúdne podhorské počasie. V dialke síce slnko ožarovalo vrcholky hôr, no v podhorí sa prevažovala hmla tisnúca sa pod málo hrejúce oblečenie. V tom čase skoro ráno ešte dedina Oberndorf neďaleko Salzburgu – po slovensky jej hovoríme Soľnohrad – spala, až na zopár gazdov, ktorí krmili statok. Uprostred dediny z bráničky skromnej fary neďaleko kostola svätého Mikuláša vynorila sa nenápadná postava v reverende, ktorej lem zdobil čerstvý srieň. Kráčajúcim kňazom bol Joseph Mohr. Pred vchodom do sakristie podupkal, aby z vlhkých topánok oklepal zvyšky námrazy, vošiel dnu a začal sa pripravovať na roráty. Myslou mu prebleskovali myšlienky, zabúdli do minulosti, do rodného Salzburgu, kde prežil neradostnú mladosť so svojou matkou, ktorá ho povila ako nemanželské dieťa. Otca – žoldniera a dezertéra – vôbec nepoznal, ale ujal sa ho vikár tamojšej katedrály, vďaka ktorému aj vyštudoval. Chlapcov hudobný talent sa prejavil už v ranom veku. Veriaci radi počúvali mladíkov krásny hlas i hru na husliach. Jeho patrón ho nasmeroval na štúdium teológie a po jej ukončení sa stáva kaplánom v Oberndorfe.

Nepríjemné spomienky na detstvo zahnal prípravou na bohoslužbu a na úkony, ktoré bolo treba vykonať pred vianočnými sviatkami. V kostole bola zima, nekúrilo sa, a tých pár miestnych veriacich, zväčša postarších ženičiek, nedokázalo svojím dychom ohriať studený vzduch. Na um mu prišla chvíľa z nedeľnej svätej omše, keď postarší organ po prvých tónoch adventnej piesne zasípel, zmlkol. Zastupujúci kantor Franz Xaver Gruber zdvihol plec a zalomil rukami, aby farárovi, ktorý len kútikom oka pozrel na chór, dal znamenie, že z organových píšťal už nevylúdi ani tón. Po bohoslužbe rozmýšľali, čo sa stalo. S hrôzou rozoberali situáciu, uvedomujúc si, že v ich chráme na polnočnej zvuk organa nezaznie.

„Franz, čo budeme robiť?“ Pýta sa pán farár organistu, ktorý uňho len pomáhal preklenúť čas, pokým sa mu podarí získať

Autor hudby Franz Xaver Gruber

Autor textu Joseph Franz Mohr

riadneho kantora. Organista opäť len zdvihol plec a obočie na znak bezmocnosti. Napokon zistili, že organ nehrá pre zdanlivo banálnu, ale napriek tomu vážnu príčinu. Do kožených mechov sa totiž pustila veľkou chuťou miestna myšacia rodinka, ktorá si urobila ležovisko práve v jeho útrobach. Oprava vyžadovala dlhšie obdobie, a tak nezostávalo nič iné, iba sa pripraviť na sviatočné sväté omše s vedomím, že spev bude znieť bez hudobného sprievodu. Mohrovi to však nedalo a znovu sa prihovára Gruberovi. „Musíme niečo vymyslieť. *Ľudia dokážu spievať aj bez organa, ale na Vianoce? Aký darček by sme našim veriacim priniesli?*“ Vtom si spomenul na jeden text, ktorý napísal už vari pred dvomi rokmi, lenže ostal ležať zapadnutý kdesi medzi knihami, listinami. Ale ako ho nájsť? Gruberovi povedal, že sa pokúsi pieseň, ktorá bola vlastne básničkou o dvoch slohách – tretia vnikla neskôr – pohľadať. Po omši sa vrátil domov, urobil si tuhú kávu, zjedol dva krajčeky už trochu zaschnutého chleba a – zadriemal.

Vo sne sa mu miešali slová s nejasnými melódiami, mal pocit, akoby mu utekali pomedzi prsty, a v snahe zachytiť ich vo vzduchu počul hlas svojho organistu, ktorý mu oznamoval: Joseph, Joseph, mám to, počúvaj! Zrazu ho prebral chlad, ohník v pecku medzitým zhasol a na ne-

jasný sen na chvíľu pozabudol. Pohrúžil sa do rannej modlitby, ale myšlienkami bol stále v kostole s nehrajúcim organom. Zo stolíka, ktorý mu slúžil ako pracovné miesto, úradovňa i jedáleň, zhrnul niekoľko mincí, ktoré si odložil pre najchudobnejších veriacich. Na vyblednutom časopise tam stálo niekoľko knížiek. Odložil ich na poličku medzi zasrienenými oknami, chytil časopis, že ho vloží do ohňa, keď vtom z neho vypadol hárok popísaného papiera. Nad dvomi štvorveršími bol nadpis *Stille Nacht, Heilige Nacht – Tichá noc, svätá noc.*

Franz Xaver Gruber pochádzal z podhorskej dediny Hochburg-Ach v terajšej spolkovej krajine Horné Rakúsko v okrese Braunau am Inn. Narodil sa v rodine neho-hatého tkáča. Nadanie pre hudbu sa uňho prejavilo veľmi skoro, v čom ho podporoval miestny učiteľ. U otca však pochopenie pre hudbu nenachádzal. Potajomky odbiehal od krosien do kostola k organu snívať o svojej umeleckej budúcnosti. Využíval každú chvíľu, aby mohol milovaný nástroj pohľadať svojimi mladými prstami. Prozetelnosť pomohla mladíkovi prekonať aj otcov odpor tým, že náhle zastúpil neprítomného organistu. Hrou očaril nielen veriacich, ale aj svojho neústupného otca, ktorý sa podvolil nenútiť ho do tkáčskeho remesla. Dokonca mu kúpil harmónium,

aby sa ďalej vzdelával v hudbe. Keď skončil učiteľskú prípravu, stal sa kantorom v Arnsdorfe. Tu sa aj oženil, ale život mu nadelil viacero tragických a nešťastných chvíľ – zomreli mu dve manželky a niekoľko detí.

Do Oberndorfu chodil, ako je známe, pomáhať organovať na bohoslužby priateľovi Mohrovi. V onen deň, keď sa mladému dvadsaťšesťročnému kňazovi podarilo objaviť text piesne, prišiel ho navštíviť. Niečo viedlo jeho kroky na faru. Keď prišiel, kňaz mu z rozžiarenými očami ukazoval básničku, ktorá sa Gruberovi zapáčila. Vzal si ju domov, skúšal verše „melodizovať“, spájať ich do melodickéj klenby, a tak stavať jej prvú podobu. Neprešiel azda ani deň, možno len niekoľko hodín, a jeho kroky opäť smerovali na oberndorfskú faru. Tentoraz už s predstavou vianočnej koledy. Najskôr si to vyskúšali na starom harmóniu, ktorému už niektoré klávesy neslúžili a ani jeho zvuk nebol príjemný. Napriek tomu však predstava o piesni bola na svete. Obaja uvažovali, ako ju uviesť na polnočnej omši.

Pieseň nebola liturgická, nezakomponovali ju do omše, ale pretože ju napísal pre dva mužské hlasy, rozhodli sa, že ju zaspievajú dvojhlasne na samom konci, po lte misa est, za sprievodu gitary, na ktorej organista vedel hrať...

Veriaci zostali sedieť na svojich miestach, akoby tušili, že príde niečo neočakávané. Zrazu sa ponad hlavy veriach a popod nízku klenbu kostola začala šíriť nádherná tiahla melódia s anjelskými slovami, hlboko sa ponárajúcimi do duší každého prítomného. Bol Štedrý večer 24. decembra 1818.

Tento klenot svetovej kultúry však neznamenal okamžitý rozlet. Ani jeden z autorov nepatrí medzi známe osobnosti a nebolo nikoho, kto by sa postaral o jej rozšírenie. Pôvab a duchovný ráz piesne, ktorú dlhší čas volali ako pravú tirolskú, si však predsa našiel cestu k ľuďom, ktorí si ju na Vianoce spievali. Dokonca i pruskému kráľovi Friedrichovi Wilhelmovi IV. sa zapáčila natoľko, že jej autorstvo prisudzoval

takým velikánom ako Haydn či salzburský rodák Mozart. Preto vydal príkaz vyhľadať jej autorov. Ani tento záujem im však neprinesol slávu a hmotný úžitok.

Dnes by bolo všetko inak. Pieseň Tichá noc, svätá noc sa stala známou po celom svete, preložili ju do takmer dvoch stoviek jazykov a nárečí. Niekedy znie až priveľa a priveľmi komerčne. Autor textu Joseph Mohr žil v rokoch 1792-1848, skromne a nenápadne ako chudobný, ale starostlivý kňaz, v mladosti aj dosť voľnomyšlienársky, avšak tvorca nezabudnuteľnej básne. Franz Xaver Gruber (1787 – 1863) prežil svoj učiteľský a hudobnícky život v kruhu rodiny, dožívajúc sa 76 rokov a čiastočne aj istého uznania.

Obaja nám zanechali klenot nedocenennej hodnoty, ktorého význam azda nikdy nepominie. Keď na polnočnej svätej omši zaznie skvostná melódia tejto piesne, venujme im tichú spomienku a zanietým spevom vyjadrime vďaka a úctu za tento počín.

Nové vianočné osvetlenie vo Vajnoroch

Text a snímka: (h)

Kvianociam už neodmysliteľne patrí vianočná výzdoba. Tento rok dostali Vajnoráci vianočný darček predčasne. Staré vianočné osvetlenie už nadsluhovalo a jeho prípadné opravy prestávali byť finančne efektívne. Z tohto dôvodu sa mestská časť Bratislava-Vajnory rozhodla tento rok osadiť nové, ktoré odteraz zdobí Park Pod lipami, okolie miestneho úradu a strom pri Terne. Vyjadrené v číslach - stromy zdobí 7 040 extra silných led diód s trblietavým efektom a použili sme 880 m svetelnej girlandy. Pódium skrášľuje 240 strapcov svetelnej girlandy a 900 extra silných led diód s trblietavým efektom. Oficiálne spustenie vianočného osvetlenia prebehlo v rámci mikulášskeho programu, kedy Mikuláš spoločne s deťmi rozsvietil nielen vianočný stromček, ale aj celé vianočné osvetlenie vo Vajnoroch.

Adventné čítanie

Text: Katarína Dobiášová
Snímka: archív

K Vianociam už neodmysliteľne patria rozprávky. V našej vajnorskej knižnici sa s prvou horiacou adventnou sviečkou začalo čarovné obdobie.

Sériou online podujatí s názvom Adventné čítanie sme chceli deťom spríjemniť čakanie na Ježiška. Prostredníctvom živého vysielania sme každú nedeľu od 29. novembra do 20. decembra o 18.00 h vstupovali do sveta rozprávok a vianočných príbehov.

Adventný veniec rozprávok otvoril Igor Roy, vedúci Vajnorského ochotníckeho divadla. Všetkých priaznivcov Astrid Lindgrenovej určite potešila Slávnosť u Pipi dlhej pančuchy. Druhú adventnú nedeľu sme si s hercom Ľubomírom Paulovičom zaspomínali na známy príbeh Kaja a Gerdy zo Snehovej kráľovnej. Nič na náhodu nenechala ani speváčka Marcella Molnárová a adventné čítanie obohatila svojím kostýmom i skvelým podaním príbehu Tajný vianočný hosť. Poslednú sviecu na našom adventnom veneci zapálil niekoľkonásobný držiteľ ocenení v prednese poézie a prózy, člen Vajnorského ochotníckeho divadla, Jozef Cigánik.

Marcella Molnárová číta príbeh Tajný vianočný hosť

Tento projekt sa mohol uskutočniť vďaka zanietému tímu pracovníkov MÚ Vajnory, a predovšetkým vďaka milým účinkujúcim, ktorí čítali rozprávkové príbehy bez nároku na honorár.

Za poskytnutie vianočného adventného venčeka ďakujeme kvetinárstvu Voňavý raj.

(Ne)tradičný Mikuláš vo Vajnoroch

Text a snímky: Katarína Dobiášová

V sobotu 5. decembra sme spolu so starostom Michalom Vlčekom privítali vo Vajnoroch Mikuláša, ktorý to tento rok nemal vôbec ľahké. Balíčky pre všetky deti nemohol priniesť do Parku pod lipami ako zvyčajne, a tak prvý z nich porozdával spolu s čertom a anjelom v školách a škôlkach o deň skôr. A do škôlky na Koniarkovu ulicu prišiel až vo štvrtok 10. decembra. Avšak deti, ktoré boli poslušné a dobré a pred spaním si vyložili vyčistené čížmičky do okna, sa napriek tomu nemuseli báť, že Mikuláš na ne zabudne. Sladké prekvapenie si určite v topánčkách ráno našli.

Atmosféru z Parku pod lipami sme Vám priniesli prostredníctvom živého vysielania na FB Vajnory – dedina v meste. Sv. Mikuláš spolu s čertíkom Bertíkom, anjelmi Inge, Adkou, Zuzkou, Tinkou a archanjelom Beou pod režijnou taktovkou Igora Roya rozsvietili nielen vianočný stromček, ale aj nové vianočné osvetlenie, ktoré nádherné rozžiariť celý park. Na záver sme si vypočuli vianočnú koledu a vinš v podaní Igora a Renátky Hraškovcov a ich syna Janka z Podobenky z Vajnor.

ĎAKUJEME ZA PODPORU:

Reštaurácia u Bobra

TESCO

Koliba Vajnorák

POTRAVINY - VEČIERKY PALIGO

Eleziv

Mikuláš nezabudol ani na obyvateľov Senior domu

Rekonštrukcia podlahy na chóre vo Farskom kostole Sedembolestnej Panny Márie vo Vajnorochoch

Text: Ing. Peter Pokrivčák st.
Snímky: Ing. Stanislav Uhlár ml., Jakub Jakubáč

VÁŽENÍ ČITATELIA VAJNORSKÝCH NOVINIEK,

v predchádzajúcich číslach nášho časopisu sme Vám priniesli prvé dve časti pútavého priebehu rekonštrukcie organa v našom vajnorskom chráme z pera renomovaného organára pána Vladimíra Gazdika, ktorý obnovu nášho vzácneho nástroja realizuje. Dnes Vám prinášame nie menej zaujímavú časť priebehu rekonštrukcie chóru, v ktorej autor článku pútavým spôsobom približuje, ako bude obnovený priestor, kde bude kráľovský nástroj naďalej stáť, slúžiť. Aj v tomto prípade ide o výnimočný počin, ktorý si však vyžaduje našu spoluprácu. Tým, ktorí ju prijímajú, dávame k dispozícii číslo účtu: **SK20 0900 0000 0000 1146 3297, VS: 0202067426**, na ktorý možno poslať ľubovoľný príspevok. **Redakcia**

Obrázok č. 1 – minca z Rakúsko-Uhorska vyrazená v roku 1895

V predošlých číslach Vajnorských noviniek sme si prečítali články o rekonštrukcii organa v chráme Sedembolestnej Panny Márie vo Vajnorochoch. Popri samotnej rekonštrukcii organa a organovej skrine boli urobené sondy do podlahy chóru, ktorými sa zistilo, že drevené nosné konštrukcie boli značne dožité, napadnuté drevokazným hmyzom a hnilobou v pokročilom stave. Preto bolo potrebné okrem rekonštrukcie organa pristúpiť k vynútenej investícii na rekonštrukciu podlahy chóru, ktorá je zároveň stropnou konštrukciou pre priestor pod chórom (v ponímaní tohto článku je požívaný termín „strop“ identický s termínom „podlaha“ – pozn. autora). A tak sa začala rekonštrukcia, ktorá postupne odhaľovala všetko, čo bolo za tie roky skryté pod podlahou;-).

Zatiaľ sa presne nezistilo, kedy bola podlaha chóru budovaná, ale po jej otvorení sa našla minca z Rakúsko-Uhorska vyrazená v roku 1895 (obr. 1). Predpokladá sa

teda, že chór v dnešnej podobe bol postavený na prelome 19. a 20. storočia. Skúmaním bola zistená konštrukcia (obr. 2), ktorá poukazuje na to, že ide o trámový strop s omietnutým podhľadom, takzvaný polospalný, ktorý má okrem nosných konštrukcií aj protipožiarnu vrstvu (násyp zo suchej vápenno-pieskovej vrstvy) zabraňujúcu rýchlemu prehoreniu, ale tiež slúžiacu ako akustická izolácia.

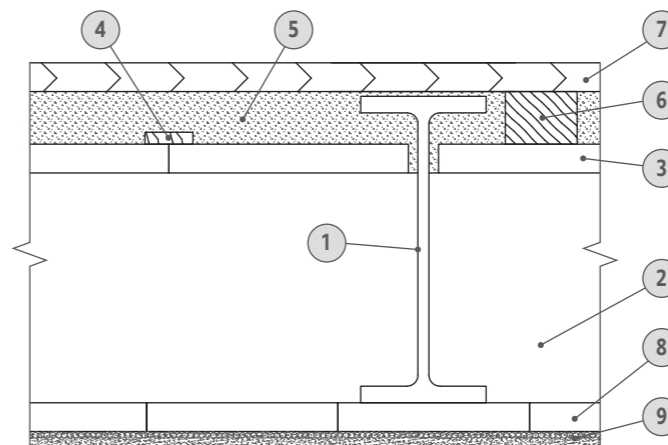
ZOPÁR INFORMÁCIÍ O KONŠTRUKCII STROPU

Hlavný nosník stropu v priečnom smere kostola s rozpätím 10 m (pod zábradlím chóru), ktorý je kotvený do zvislých pilierov nosných stien, je nitovaný oceľový profil v tvare I poskladaný z hrubých plechov a L-profilov. Výška nosníka je 40 cm. Pre lepšiu predstavu, takéto nosníky je možné vidieť na starých železničných mostoch.

Kolmo na hlavný nosník sú osadené 4,5 m valcované oceľové nosníky I-profilu vo

zdialenosti 3,3 m. Dva krajné nosníky sú vysoké 24 cm a dva stredné 33 cm. Nosníky sú vpredu vsadené na spodnú prírubu hlavného nosníka a vzadu priamo do muriva. Do valcovaných nosníkov boli po každých 90 cm vsadené drevené trámy s profilovou šírkou 15 cm a výškou 24 cm. Na týchto trámoch boli záklopové dosky hr. 3 cm a na nich roznášacie hranoly uložené v spanine hr. 5 cm. Celý strop bol zakrytý podlahou hr. 3 cm. Podhľad stropu tvorí podbíjanie doskami a rákosová omietka.

Po odkrytí nosnej konštrukcie sa zistilo, že všetky oceľové nosníky majú iba malý úbytok profilu a sú v dobrom stave. Pri rekonštrukcii boli zbavené hrdze a natreté ochrannými nátermi. Naopak, drevené nosné trámy boli vo väčšine prípadov napadnuté drevokazným hmyzom a hnilobou, a to až tak, že sa niektoré „rozšypali pod prstami“. Zaujímavosťou je, že celkom z 18-tich drevených nosníkov bolo 8 v relatívne dobrom stave a ostatné boli úplne zde-

Obrázok č. 2 – trámový strop s omietnutým podhľadom, tzv. polospalný:

- 1 – oceľový nosník I 320,
- 2 – drevený trám 150/250 mm,
- 3 – drevený záklop hr. 30 mm,
- 4 – krycia lišta 50/10 mm,
- 5 – vápenno piesková suť – izolačná vrstva hr. 55 mm,
- 6 – vankúš 60/50 mm,
- 7 – obrúsna vrstva – drevená podlaha hr. 30 mm,
- 8 – podbíjanie hr. 20 mm,
- 9 – rákosová omietka a maľba

vastované (obr. 3). Ostávajúce drevené nosníky boli po odborných konzultáciách s reštaurátormi dôkladne ošetrené a stabilizované – odstránené nesúdržné časti, ostávajúce napustené ochranným náterom proti drevokaznému hmyzu a hnilobe a spevnené správnou medicínkou.

Záklop bol vo väčšine miest v zlom stave a miestami začalo dochádzať k presypu záspy na strop. Aj posledná obrúsna vrstva podlahy dožívala, o čom svedčí to, že v niektorých miestach ostala hrúbka iba 1 cm z pôvodných 3 cm.

Časť zdevastovaných drevených trámov je dokumentovaná na fotografiách vystavených v hlavnom vstupe do kostola (žobračke) a torzo z jedného nosníka si momentálne môžu záujemcovia pozrieť aj za kostolom pri zadnom vstupe od cintorína.

Aby bola podlaha chóru funkčná aj po ďalšie desaťročia, bol vypracovaný projekt na jej rekonštrukciu vrátane statického posudku všetkých nosných konštrukcií, ktorý prerokoval a schválil aj Krajský pamiatkový úrad.

Rekonštrukcia bola navrhnutá tak, aby nedošlo, respektíve došlo len k malým zásahom do podhľadu stropu a nebol narušený súčasný obraz svätých Cyrila a Metoda. Podbíjanie a rákosová omietka tvoriace podhľad tiež pomaly dožívajú, ale niekoľko rokov ešte nebude potrebné do nich vo veľkej miere zasahovať. Z týchto dôvodov bolo navrhnuté ponechať aj zdevastované trámy, a to len pre súčasné zavesenie podhľadu. Tieto trámy už nebudú niesť zaťaženie podlahy chóru.

Medzi staré trámy a na miesta úplne vybratých starých trámov boli umiestnené nové, ktoré nesú celé zaťaženie na podla-

hu vrátane vlastnej váhy konštrukcie. Nové trámy majú momentálne od podhľadu medzeru cca. 2 cm a sú počítané aj na budúce zaťaženie podhľadom. To znamená, že súčasný podhľad bude možné v budúcnosti hocikedy vymeniť bez zásahu do funkčnosti chóru. Návrh nového zloženia stropu je na obrázku č. 4.

Nové trámy sú navrhnuté na zaťaženie celou konštrukciou podlahy chóru v zmysle súčasne platných noriem STN EN 1991-1-1 pre budovy kategórie C 2. Ide o plochy, kde sa môžu zhromažďovať ľudia, a to plochy s pevnými sedadlami (divadlá, kostoly a pod). Náhodilé krátkodobé úžitkové rovnomerné zaťaženie stropu bolo uvažované v hodnote 4,0 kN/m² čo je 400 kg/m² s koeficientom prekročenia 1,5. To znamená, že nosná konštrukcia znesie 600 kg/m² náhodilého zaťaženia. Rovnomerné zaťaženie sa charakterizuje ako zaťa-

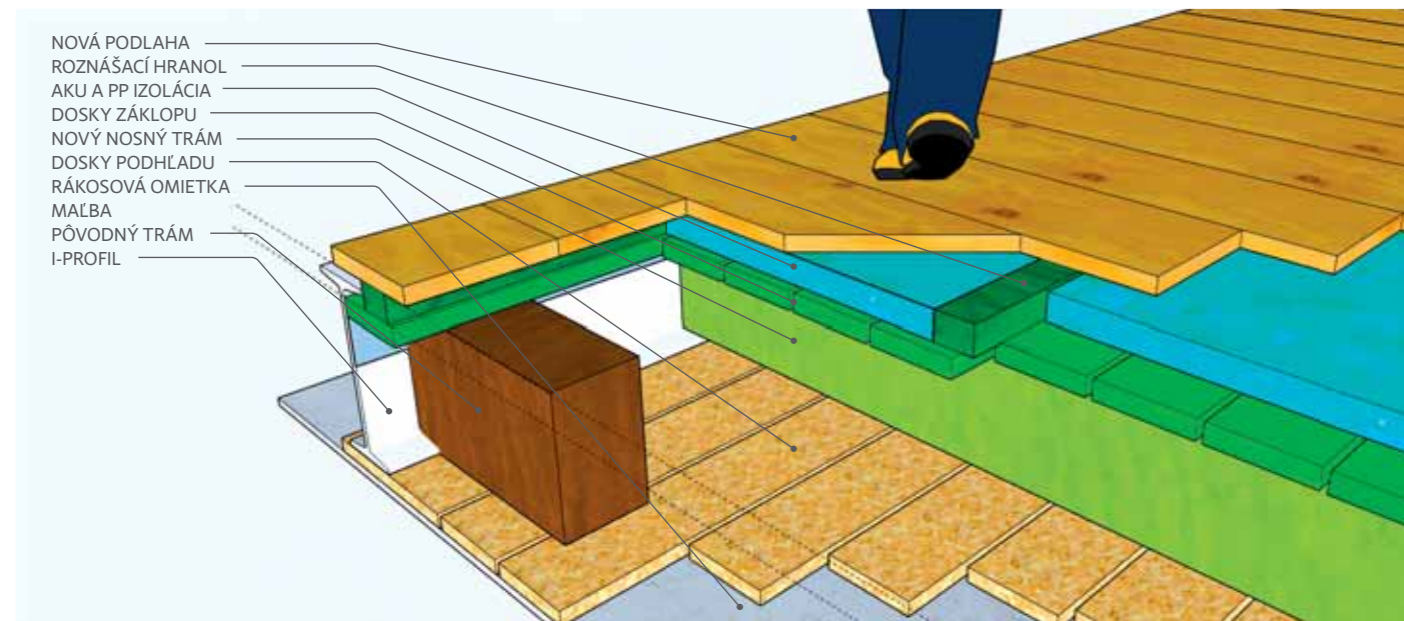
ženie na celej ploche – obrazne povedané, akoby konštrukciu zaťažovala vrstva vody výšky 0,6 m po celej ploche. Na takéto zaťaženie, plus zaťaženie od vlastnej váhy konštrukcie, boli posúdené jestvujúce oceľové nosníky a navrhnuté nové drevené trámy. Nové umiestnenie nosných trámov je na obrázku č. 5, kde je vidieť aj pôvodné zdevastované trámy, ktoré budú niesť len podhľad do času jeho prípadnej výmeny.

EŠTE JEDNA ZAUJÍMAVOSŤ

Organová skriňa nebola rozobratá a prevzená do dielne reštaurátora, je reštaurovaná na chóre. Veľa ľudí si všimlo, že skriňa nebola stále na jednom a tom istom mieste, ale sa presúvala raz doľava – raz doprava, raz dopredu – raz dozadu a zakaždým inde. Ako je možné také monstrum ako organovú skriňu takto často presúvať? Vymysleli sme, že keď je možné na kolieskach

Obrázok č. 3 – pôvodný stav

Obrázok č. 4 – Návrh nového zloženia stropu

presúvať malé veci, tak prečo nie aj cca 600 kg vázajúcu skriňu s rozmermi cca 3 × 2 × 4,5 m a osadili sme do jej rohov na miere vyrobené kolieska so zdvihom (obr. 6). Pri presunoch to nebolo vždy jednoduché, keďže niekedy sme museli prekonávať aj výškové rozdiely, prípadne sme už mali demontovaný záklop a presuny boli len po pomocných fošniach.

Všetky doteraz vykonané práce na samotnej rekonštrukcii podlahy chóru boli vykonané svojpomocne, t. j. bez nároku na akúkoľvek odmenu, rovnako ako projektové a geodetické práce vrátane statického posudku (vypracoval Ing. Peter Pokrivčák st.). Zapožičanie podperných konštrukcií

na dlhšiu dobu, výroba špeciálnych oceľových výrobkov na uloženia trávov a aj veľa iných nielen drobných vecí (napr. jedlo pre brigádnikov) bolo poskytnutých ochotne a bezplatne, za čo sa chceme poďakovať všetkým poskytovateľom úprimne poďakovať. Práce a dohľad na samotnej rekonštrukcii zabezpečujú naši farníci a treba poďakovať všetkým ochotným brigádnikom, z ktorých každý svojím dielom prispieva k obnove nášho vajnorského chrámu. Vďaka ich ochote bolo a stále aj je možné ušetriť časť financií na vynútenú investíciu, ktorú nikto nepredpokladal v takej miere. Čo bolo a je potrebné platiť, je samotný materiál, ktorý v dnešnej dobe nie je lacný a nie vždy je „zadarmo“.

Vzhľadom na rozsah rekonštrukcie, ktorú vopred nebolo možné predpokladať („prekvapenia pod podlahou“) i vzhľadom na súčasnú a jarnú pandémiu na Slovensku, majú práce zdržanie, no napriek tomu naďalej napredujú. Avšak do celkového dokončenia celej rekonštrukcie je potrebné vynaložiť nielen ďalšie finančné prostriedky, ale aj fyzickú brigádnickú pomoc. Preto privítame, podľa možnosti, každý Váš príspevok a pomoc. Zrekonštruovaná podlaha na chóre bude pre nás všetkých a veríme, že bude slúžiť pre ďalšie generácie Vajnoračkov, organistov, spevákov i návštevníkov kostola.

Za vašu pomoc Vám vyslovujeme Pán Boh zaplať.

Obrázok č. 5 – umiestnenie nových trávov v kontraste s pôvodnými

Obrázok č. 6 – kolieska so zdvihom, ktoré slúžili na presun organovej skrine

Tento advent sme živý Betlehem nemali

Text: (r)
Snímka: archív

Betlehem – zobrazenie biblického príbehu o Kristovom narodení je po stáročia jedným z neodmysliteľných symbolov Vianoc. Dotvára adventnú atmosféru v katolíckych kostoloch, v domácnostiach i na verejných priestranstvách.

Počiatky tradície betlehemov (jasličiek) sa spájajú so svätým Františkom z Assisi, ktorý v roku 1223 slúžil vianočnú omšu pri „živých“ jasličkách postavených v lesnej jaskyni pri dedine Greccio v talianskej Umbrii. V období gotiky jasličky so sochami Ježiška, Márie a Jozefa, spolu so živými hercami, predstavovali súčasť vianočných hier.

Stavanie samostatných kostolných betlehemov rozšírili v 16. storočí v Európe františkáni a jezuiti. V 18. storočí sa s betlehemami stretávame v domácnostiach šľachty a meštianstva. K zľudoveniu tejto tradície prispeli jozefínske reformy (1780) – stavanie betlehemov v kostoloch bolo zakázané pre ich prílišnú honosnosť a nákladnosť. Ľud si našiel náhradu v ich prenesení do do-

mácností, a paradoxne tak zásah úradov priniesol veľký rozkvet domácich ľudových betlehemov. Síce v medzivojnovom období ich z tradičného prostredia vytlačili čoraz obľúbenejšie vianočné stromčeky, po roku 1989 zaznamenávajú opäť renesanciu.

Aj vo Vajnoroch sme si betlehemom chceli pripomenúť narodenie Ježiša Krista. Občianske združenie Podobenka z Vajnora s podporou mestskej časti Bratislava-Vajnory a v spolupráci s vajnorskými drobnochovateľmi pripravovali pre návštevníkov

Vajnorského ľudového domu (v maštali) živý betlehem. Chceli sme, aby si ináštvenníci mohli pozrieť aj domáce zvieratká, ktoré sa tradične chovali na vajnorských dvoroch – ovečky, zajace, sliepky, kačky, holuby. Tohtoročný advent neprial spoločným stretnutiam ani kultúrnym podujatiam, a tak živý betlehem, ktorý sme plánovali na 20. decembra 2020, sa neuskutočnil. Veríme, že o rok sa to podarí a všetkým malým i dospelým záujemcom o vianočné tradície želáme požehnané a pokojné sviatky.

VIANOČNÝ ZBER ODPADOV

28.12. 2020 14:00 - 18:00h

Mestská časť Bratislava - Vajnory mimoriadne počas vianočných sviatkov otvorí zberný dvor, kde budete môcť odnieť vytriedený **plast** a **papier**, ktorý sa vo väčšej miere nahromadil počas vianočných sviatkov. Odpad musí byť **postláčaný** a **riadne vytriedený**.

„Prišla hodina, srdce prestalo biť, nebolo lieku, aby som mohla žiť.“

V hlbokom zármutku oznamujeme, že naša drahá mama, babka, prababka, svokra a dlhoročná učiteľka vo Vajnoroch

MÁRIA VORLÍČKOVÁ

nás navždy opustila
dňa 8. 12. 2020 vo veku 85 rokov.

Smútiaca rodina

ZRUŠENÉ PODUJATIA

Vzhľadom na situáciu s COVID-19 ruší
MČ Bratislava-Vajnory
– REPREZENTAČNÝ PLES 2021
– PREVÁDZKU LADOVEJ PLOCHY
2020/2021

Ďakujeme Vám za pochopenie.

VÝZVA NA ODSTRÁNENIE A OKLIESNENIE STROMOV

Západoslovenská distribučná, a. s. v súlade so zákonom č. 251/2012 Z. z. § 11 ods. 1 písm. b) o energetike vyzýva všetkých vlastníkov, nájomcov alebo správcov nehnuteľností na odstránenie a okliesnenie stromov a iných porastov, ktoré ohrozujú bezpečnosť alebo spoľahlivosť prevádzky vedení distribučnej sústavy a ktoré sa nachádzajú na ich nehnuteľnostiach, do 7. januára 2021.

Celá výzva je vyvesená na úradnej tabuli mestskej časti Bratislava-Vajnory od 3. 12. 2020.

Obnova výsadby kruhového objazdu

Vizualizácia kruhového objazdu v novej podobe

Text: Ing. Daniel Lapšanský,
krajinný architekt
Snímka: archív

Milí Vajnoriaci, počas posledných týždňov ste pri cestovaní z Vajnora mohli sledovať revitalizáciu výsadby v stredovom kruhu kruhového objazdu na ulici Pri starom letisku. Ide o významnú a jednu z najrušnejších križovatiek v širšom okolí. Kruhový objazd je mestotvorným prvkom a jeho úprava významne prispieva ku koloritu obce, a preto sa mestská časť rozhodla pustiť do sadovníckej úpravy stredového ostrovčeka. Tá má nahradiť pôvodnú zanedbanú výsadbu pôdopokryvných kríkov prerastených burinou a náletovou vegetáciou. Revitalizácia má tiež odkazovať na historické hodnoty obce, ako je Vajnorský ornament či vinohradníctvo. Mnohí sa pýtajú, čo sú tie štyri koly uprostred kruhu a ako vlastne bude výsadba vyzeráť. Keďže pracujem ako konzultant pre rozvoj zelene vo Vajnoroch, mestská časť mi zverila vypracovanie projektu na revitalizáciu stredového kruhu. Snažil som sa chopiť tejto úlohy zodpovedne, aby návrh spĺňal požiadavky z hľadiska dopravnej bezpečnosti, vhodnosti druhej skladby, ale aj požiadavku vyzdvihnutia historických hodnôt obce. V neposlednom rade treba myslieť aj na následnú údržbu takejto výsadby, a preto rozhodnutie padlo na nenáročný suchomilný trvalkový záhon v kombinácii s výsadbou troch kríkov uprostred kruhu. Ako mulč bol zvolený lomový kameň, ktorý je vhodnejší ako riečny štrk a zároveň zabraňuje rýchlemu vysychaniu pôdy. Takýto typ záhonu

je pestrý prakticky od jari do jesene a rozmanitú hru textúr ponúka aj v zime. Doplnením trvalkových záhonov sú štyri agátové koly, ktoré poskytnú oporu viniču, ktorý sa po nich bude ťahať. Inšpiráciu som hľadal v historickom pestovaní viniča, ktorý sa niekedy zvykol pestovať na drevených koloch. Tento typ pestovania sa obnovuje aj na niektorých miestach v Českej republike, ako napríklad Rajskej vinice v Znojme či vinice Albertov v Prahe. V minulých dňoch ste mohli vidieť postupné rozsvetovanie jednotlivých stĺpov, ktoré odkazuje na rozsvetovanie sviečok adventného venca. Po dobu mimo vianočného obdobia budú osvetlené všetky štyri stĺpy. Azda najvýraznejším prvkom budú drevené sudy s namaľovaným Vajnorským ornamentom. Momentálne sa podarilo zohnať a „zrepassovať“ dva pästo litrové drevené sudy, na ktorých pracuje, vo Vajnoroch známa, ľudová umelkyňa pani Kristína Rožnovcová a po dokončení v priebehu zimy budú umiestnené doprostred kruhu. I keď sa teraz zdá, že stredový kruh vyzerá ako štrkové pole so štyrmi „štekmi“, už počas prvých jarných dní budete môcť pozorovať prvé kvety cibuľovní a následne trvaliek. Môžete sa tešiť na kvitnúcu levandulu, takmer 15 farebných kultivarov kosatcov, šalviu, verbeny, astry, okrasné cesnaky a mnoho ďalších druhov trvaliek. Keďže sa výsadba realizovala počas neskorého jesene, rastlinky už nestihli podrásť, a tak si svoje tajomstvo krásy uchovávajú skryté pod kameňmi až do budúceho roka. Dúfam a verím, že keď sa záhony ukážu v plnej paráde, tak pri pohľade na ne sa potešíte.

Triedenie odpadov v období Vianoc

Text: (r)

Produkcija odpadov má v priebehu roka svoje špecifiká a jedným z nich je aj to, že v predvianočnom období ich tvoríme citeľne viac, keďže sa nakupujú, balia a odbalujú darčeky najrôznejšieho druhu. A práve v takomto období o to viac záleží na tom, aby sme odpady triedili správne. Bežne sa stáva a platí to aj pre mesto Bratislava, že nárazové vyhadzovanie odpadov, najmä z plastov a papiera, v krátkom čase kontajnery doslova preplní.

Mimoriadne dôležité je preto všetky odpady, u ktorých to je možné, dôkladne stláčať a následne vyhodiť do toho správneho kontajnera. V prípade odpadov z papiera, ako sú napríklad kartónové krabice, vieme ušetriť aj 80 % obsahu kontajnera, v prípade plastových obalov, ako sú napríklad PET fľaše, je to bežne 40 – 50 %. A to sú pomerne veľké čísla.

Nestláčanie odpadov má viacero negatívnych dôsledkov. Verejnosť zvyčajne vníma iba jeden, a to ten, že pracovníci zberových spoločností chodia vyhadzovať poloprázdne kontajnery plné vzduchu. To je síce pravda a pravda je aj to, že týmto spôsobom výrazne znižujeme efektivitu triedeného zberu, avšak sú tu aj ďalšie negatívne dôsledky nestláčania odpadov.

Najlepšie to vysvetlíme na príklade. Ak zapár ľudí zaplní kontajner niekoľkými veľkými škatulami, napr. od televízora a inej elektroniky, takýto kontajner znemožní ďalším ľuďom pohodlne odhadzovať svoj vytriedený papier. Niektorí, ak vidí plný kontajner, vy-

hodí svoj odpad na zem... Oveľa častejšie však takýto odpad skončí v ktoromkoľvek inom kontajneri, ktorý je po ruke a nie je plný. A takto sa nám strácajú tisíce, možno desaťtisíce ton papiera, ktoré s výnimkou Bratislavy a Košíc, kde sú aspoň zariadenia na energetické využitie odpadov, skončia na skládkach odpadu. A skládka je ich definitívny koniec. Navyše za zmesový komunálny odpad si občania platia. Triedený zber je pre občanov bezplatný. Jeho nevyužívanie tiež znamená, že v konečnom dôsledku obce a mestá zaplatia viac za skládkovanie odpadov, a to nielen preto, že ich je viac, ale aj preto, že v celkovej štatistike im klesá podiel triedených zložiek. Od roku 2019 sa poplatky za skládkovanie samospráv odvíjajú práve od miery triedenia.

Téme nestláčania odpadov sa intenzívne venujeme aj na našom YouTube kanáli **NATUR-PACK verejnosti** a kto sa o tejto téme chce dozvedieť viac, veľmi pohodlne si môže vyhľadať osobitný zoznam videí s názvom: **Prečo stláčať odpady?** Dostanete sa k nemu aj pomocou **QR kódu**, ktorý je súčasťou tohto článku. Nájdete v ňom dosiaľ 7 reportáží, v ktorých sa venujeme téme stláčania a nestláčania odpadov v Bratislave.

V súvislosti s darčkami je v období Vianoc jednou z podstatných otázok aj to, do čoho ich zabaliť. Môžu to byť baliace papiera z rôzneho materiálu, darčekové krabice, tašky a niektorí používajú na balenie aj kusy látok. Pri balení je z hľadiska triedenia i následne recyklácie odpadu dôležité to, z akých materiálov sú tieto obaly vyrobené. Ak sú to baliace papiera z papiera, tento materiál je recyklovateľný a po jeho použití ho môžeme vyhodiť do modrého kontajnera. Podobne je to aj pri papierových taškách či krabičkách.

Druh materiálu si môžeme všimnúť aj pri darčekových stuhách, mašliach a darčekových kartách s venovaním. Problematické z hľadiska recyklácie sú mnohé kombinované materiály, ktorým je lepšie sa vyhnúť.

Pri obaloch a vianočných dekoráciách hrá z pohľadu ekológie dôležitú rolu aj to, či daný predmet môžeme a vieme použiť aj viackrát. Napríklad darčekové tašky nemusíme hneď po prvom použití vyhodiť, ale ak sú dobré, môžeme si ich odložiť na ďalšie použitie. Podobne to môže byť aj pri darčekových škatuliach, stuhách, mašliach, ale aj celkovo pri vianočných dekoráciách a výzdobe.

V neposlednom rade je práve v predvianočnom období dôležité zdôrazniť, že najlepšie odpady sú tie, ktoré nevzniknú, a pokiaľ môžeme, skúsme sa pri nakupovaní zamýšľať aj nad týmto aspektom. Veď predsa skutočná hodnota darčeku nezávisí od jeho materiálnej veľkosti, množstva a ceny, ale od veľkosti lásky, s ktorou ho našim blízkym darujeme. Preto by na Vianoce nemalo ísť o to, aby sme nakúpili čo najviac a čo najdrahšie. **Skúsme našim blízkym darovať to, čo ich naozaj poteší a čo naozaj využijú.**

Videá **Prečo stláčať odpady?** prehráte po zosnímaní QR kódu vašim mobilom.

Harmonogram zberu triedeného odpadu 2021 pre rodinné domy v MČ Bratislava-Vajnory v prvej etape

PAPIER: 29. 1., 12. 2., 12. 3., 16. 4., 14. 5., 14. 6., 15. 7., 13. 8. 2021

PLAST: 29. 1., 12. 2., 12. 3., 16. 4., 14. 5., 8. 6., 23. 6., 9. 7., 26. 7., 10. 8., 24. 8. 2021

ULICE: Bagrovsko, Baničova, Buzalkova, Čierny chodník, Dorastenecká, Hospodárska, Jačmenná, Kataríny Brúderovej, Koncová, Koniarkova, Kratiny, Kúkoľová, Na doline, Na jarku, Nad jazierkom, Nad Váľkom, Nemecká dolina, Ochotnícka, Osloboditeľská, Pod krížom, Pod lipami, Pod Váľkom, Pračanská, Pri mlyne, Pri nadjazde, Pri pastierni, Pri starom letisku, Pri Struhe, Pri šanci, Prijazdná, Roľnícka, Rybníčná, Skuteckého, Šachorová, Šaldova, Šinkovská, Šinkovské, Široká, Šutráková, Šuty, Tibenského, Tomanová, Uhliská, Vajnorské jazerá, Veľké Štepanice, Za farou, Za humnami, Za mlynom, Záturského, Zbrody

Výberové konanie na pozíciu riaditeľa Základnej školy Kataríny Brúderovej

Text: Žaneta Baníková,
predsedníčka Rady školy
Snímka: sb

Na základe blížiaceho sa konca päťročného funkčného obdobia riaditeľa Základnej školy Kataríny Brúderovej vyhlásil zriaďovateľ Miestny úrad mestskej časti Bratislava-Vajnory výberové konanie na pozíciu riaditeľa základnej školy, do ktorého sa prihlásili dvaja uchádzači.

Výberové konanie sa uskutočnilo dňa 10. 12. 2020 vo veľkej sále domu kultúry za dodržania všetkých nariadených protipandemických opatrení. Do výberového konania bol pozvaný jeden uchádzač, ktorý splnil všetky stanovené požiadavky na danú pozíciu.

Výberové konanie prebiehalo podľa platných usmernení a kritérií výberovou komisiou zloženou z členov rady školy a delegovaných zástupcov Štátnej školskej inšpekcie. Pozvaný uchádzač prezentoval koncepciu rozvoja riadenia školy, po ktorej nasledovali otázky členov výberovej komisie týkajúce sa všeobecných, odborných, legislatívnych a manažérskych kompeten-

cií. Boli tiež hodnotené osobnostné prejav uchádzača.

Po prezentácii predsedníčka RŠ a výberovej komisie Mgr. Žaneta Baníková uchádzačovi poďakovala a vyzvala členov výberovej komisie, aby v tajnom hlasovaní uchádzačovi prideliť svoj hlas podľa vlastného uváženia. Po sčítaní hlasov bola vy-

hotovená výsledková listina s úspešným uchádzačom, ktorým sa stal RNDr. Tibor Kráľ, súčasný riaditeľ Základnej školy Kataríny Brúderovej. Výberová komisia po uznesení podala písomný návrh na vymenovanie do funkcie riaditeľa Základnej školy Kataríny Brúderovej RNDr. Tibora Kráľa zriaďovateľovi, Miestnemu úradu mestskej časti Bratislava-Vajnory.

Opravovali sme chodníky na uliciach Nad jazierkom, Kataríny Brúderovej, Zátareckého

snímky: archív

Uvítanie detí narodených v roku 2020

Text: Soňa Molnárová,
zástupkyňa starostu

**Vitaj nám v živote, dieťaťko krásne
A snívaj v perinke svoj nežný sen,
Nech hviezda života žiari Ti jasne
A radosť naplní každý Tvoj deň.**

Tradície každý štvrtok v našej mestskej časti slávnostne vítame do veľkej rodiny Vajnorákov detičky, ktoré sa v danom čase narodili. Keďže naši najmenší sú tou najohrozenejšou skupinou, spoločné stretnutie v obradnej miestnosti sa vzhľadom na sprísnené opatrenia spojené s pandemiou koronavírusu tento rok nemohlo uskutočniť. Dovoľte mi, milí rodičia, privítať Vaše deti vo veľkej rodine Vajnorákov touto cestou.

Do mnohých rodín našej mestskej časti pribudol nový človečik a všetko sa zrazu zmenilo. Na jednej strane obrovské šťastie, na strane druhej zodpovednosť a určite aj únava. Ale akonáhle sa ten malý anjelik na Vás, milí rodičia, usmeje alebo zavýska, v okamihu zabudnete, koľko roboty na vás čaká a už sa nakláňate nad jeho postieľkou, dotýkate sa jeho buclatých líčok či krehkých prstíkov, dvíhate ho do svojho náručia.

Objatie má v sebe úžasnú moc, vie robiť zázraky. Je tým najrýchlejším a najspoľahlivejším spôsobom, ako dieťaťku sprostredkovať množstvo dôležitých vecí. Objatím mu dávate najavo, že je pre vás jedinečné, že ho chránite, že u vás nájde bezpečie a istotu. A verte, každé dieťa to veľmi dobre chápe. Vníma ochranu, lásku, a keď je nespokojné, keď ho trápi úzkosť, nepohoda, doširoka – doďaleka zaznie jeho úpen-

livý krik. Dieťa príroda obdarila plačom, aby mohlo spraviť niečo pre svoju záchranu, keď prežíva ohrozenie. Verí, že privolá všemocnú mamu či otecka – ľudí, ktorým na ňom najviac záleží. Rodičovská náruč je najlepším liečiteľom. V nej každé dieťaťko hľadá na svet z rovnakej výšky ako Vy. Vaše náručie zároveň posilní aj jeho seba-dôveru, utvrdí ho v tom, že všetci v rodine sa máte radi. Často zvykneme hovoriť, „Pri deťoch sa aj my, dospeláci, stávame deťmi“. Je to naozaj tak. Zrazu skladáme hrady z farebných kociek, naše ruky sa premenia na krídla lietadla, skryjeme sa za postieľku a čakáme, kedy nás detské očka uvidia a do každého kúta izby zavíta veselý smiech. Je šťastím, ak sú medzi nami deti. Aj to Vaše!

Vážení rodičia, dovoľte mi, aby som touto cestou prijala Vaše deti za občanov našich Vajnor. Nuž, vitaj v rodine Vajnorákov, Sarah, Sebastian, Stella, Lea, Ján, Oliver, Natália, Alexander, Teodor, Terézia, Sofia, Alex, Mária, Eliot, Daniel, Jakub, Mína, Artur, Viktória, Michal, Igor, Jakub, Jakub, Daniel, Eliška, Slavomír, Ľuboš, Nikolas, Lea, Samuel, Avelin Lea, Oskar, Adela, Michaela, Alexandra, Alex, Barbora, Lukáš, Samuel. Svet, ktorý si svojimi očami prvýkrát uvidela či uvidel, Ťa víta. Vkladá Ti do rúk knižku s čistými stránkami a Ty ju budeš naplňať slovom, vetami i dlhými príbehmi svojho života. Píš ju tak, aby keď sa raz k nej vrátiš a začneš listovať, nebolo v nej nič, čo by zatienilo nádej, ktorú dnes my všetci do Teba vkladáme. Milé detúrence, želim Vám, aby ľudia boli k Vám láskaví. Rozkvitajte zdravím, silou, múdrosťou a láskou. Nech je Váš život krásny, plný radosti a šťastia. A rodičom želim pri výchove svojich detí veľa energie, lásky a porozumenia.

MEDZI VAJNORÁKOV SME UVÍTALI TIETO DETI

Sarah Tereza Štelár, 7. augusta 2019
Sebastian Holásek, 13. septembra 2019
Stella Kadlub, 25. septembra 2019
Lea Hegewaldová, 9. októbra 2019
Ján Žiaran, 16. júna 2019
Oliver Jurčík, 31. augusta 2019
Natália Červenková, 15. septembra 2019
Alexander Šándor, 26. septembra 2019
Teodor Vitáloš, 21. novembra 2019
Terézia Koprnová, 26. novembra 2019
Sofia Pastierik, 19. novembra 2019
Alex Derda, 19. decembra 2019
Mária Bronišová, 19. decembra 2019
Eliot Pomajbo, 28. decembra 2019
Daniel Černey, 24. január 2020
Jakub Šinkovic, 30. januára 2020
Mína Varga, 8. februára 2020
Artur Schuster, 31. januára 2020
Viktória Kopuničová, 13. februára 2020
Michal Šimončík, 12. septembra 2019
Jakub Polák, 19. januára 2020
Jakub Zeman, 7. februára 2020
Daniel Hríbik, 11. februára 2020
Eliška Jankovičová, 22. apríla 2020
Slavomír Gálik, 7. júna 2020
Ľuboš Gálik, 7. júna 2020
Nikolas Chávez Vaší, 15. januára 2020
Lea Kamenská, 21. mája 2020
Samuel Kirchner, 20. júla 2020
Oskar Bendák, 22. mája 2020
Adela Vlčáková, 15. júla 2020
Michaela Strišovská, 11. mája 2020
Alexandra Záhorec, 8. augusta 2020
Alex Križan, 23. augusta 2020
Barbora Čičová, 4. júna 2020
Lukáš Mrva, 18. septembra 2020
Samuel Matejčík, 17. októbra 2019

Ako sme prežívali adventný čas v škôlkach

Text: Andrea Vajdová, riaditeľka
Snímka: archív

Znova prichádza ten zázračný čas. Čas tajných želaní, očakávania i splnených túžob.

S deťmi sme v materskej škole predvianočné – adventné obdobie venovali rôznym zaujímavým tvorivým, edukačným i slávnostným aktivitám, ktorými sme si spríjemňovali čakanie na tieto krásne dni. So začatím prvej adventnej sviečky sa pod tvorivými rukami všetkých pani učiteliek začala do priestorov našej škôlky na EP pomaly vkrádať vianočná atmosféra. V škôlke na Koniarkovej sme kvôli prerušenej dochádzke začali s deťmi prežívať vianočnú atmosféru až druhý adventný týždeň. Predvianočnú atmosféru sme si spríjemňovali počúvaním vianočných kolied a piesní, ktoré si deti s radosťou pospevovali, i zdobením vianočných stromčekov v triedach, aby Ježiško mohol priniesť darčeky. V tvorivých dielnach sme spolu s deťmi vyrábali rôzne vianočné dekorácie, ktoré sme prezentovali na nástenkách. Milé „predmikuláške“ prekvapenie nám tento rok pripravil aj Klub rodičov Vajnory. Krásneho balónového Mikuláša v životnej veľkosti. Mikulášske prekvapenie bolo tento rok veľmi netradičné. Dlhú dobu sme rozmýšľali, ako deti na Mikuláša prekvapiť, keďže jeho tradičná návšteva v škôlke nebola v momentálnej situácii možná. Naplánovali sme

si ho na piatok 4. 12. Z dôvodu prerušenej prevádzky sme ho museli presunúť na 10. 12. Plán bol super, Mikuláš mal prísť na koči a povozit všetky deti okolo celej škôlky. No prekazilo nám to počasie. Mikuláš, čert a anjel v ten deň prišli s vrecom plným sladkých darčiekov. Za krátku básničku Mikuláš odmenil deti balíčkom sladkých maškrít. S rozžiarenými, veselými očkami a veľkou radosťou zo sladkostí sa deti spokojne vrátili do škôlok, a viete ešte, prečo? Sľúbil, že v utorok 15. decembra pošle svojho pomocníka, aby všetky deti povozil na koči. Tak poriadne držte palce, aby nám to už tentokrát vyšlo. Máme radosť a ďakujeme za spoluprácu výboru rodičovského združenia, ktorí prišli s nápadom, našej mestskej časti, ktorá zabezpečila deťom tajomstvo pečenia vianočných oblátok a trubičiek. Kto chcel, mohol priložiť ruku k dielu a vyskúšať si to. A možno práve sladká vôňa prilákala tajomnú pani odetú celú v bielom, Svätú Luciu, aby husacím pierkom povymetala všetky kúty a odohnala všetko zlé, priniesla pokoj a svetlo nielen v podobe zažatej sviečky. Čarovné predvianočné obdobie v materskej škole tradične vrcholilo milým vianočným

posedením spojeným s vystúpením detí, na ktoré sa poctivo a trpezlivo pripravujú po celý mesiac. Potešili ním všetkých svojich blízkych a navodili pravú vianočnú atmosféru. Tohto roku sme ju však s rodičmi prežiť nemohli, čo nám je veľmi ľúto. Nechceli sme však rodičov o tento zážitok obrať, a tak sme hľadali spôsob, ako ich prekvapíme vianočným vystúpením detí. A našli sme ho. Nebudem prezrádzať, lebo prekvapenie už nie je prekvapením, keď sa prezradí.

Kolektív materskej školy Vám praje pokojné, láskou a porozumením naplnené vianočné sviatky.

Ako sa nám darí online vyučovanie v ZŠ s MŠ sv. Jána Pavla II.

Text: Lenka Bubeníková

Po netradičnom jarnom vzdelávaní sme začali nový školský rok s nádejou a tešili sme sa každému dňu v školských laviciach. Po necelých dvoch mesiacoch prišlo očakávané, i keď nechcené, dištančné vzdelávanie. Namiesto do lavíc sme zasadli za stoly vo svojich izbách, na ktorých sú opäť počítače, tablety a telefóny. Ale nezháľame ani deň – online vyučovanie sa neustále mení s vypracovávaním úloh, a napriek netradičným podmienkam ideme v našom spoločnom vzdelávaní stále dopredu... Šikovnosť našich žiakov ani v týchto dňoch nezaostáva, o čom svedčia napríklad projekty o hubách alebo psoch či projekt pod

názvom Zapísaná myšlienka sa uchovala, kedy mali žiaci zachytiť vlastný historický prameň zo svojho života. Mladí básnici sa tiež nedali zahanbiť a vytvorili netradičné Cinquain (senkén). Je to básnická forma, ktorá má ustálenú formu: 1. verš tvorí podstatné meno, 2. verš tvoria dve prídavné mená, 3. verš tvoria tri slovesá, 4. verš vyjadruje postoj autora, príslovkové určenie a pod. a 5. verš je metaforické vyjadrenie prvého verša (podstatného mena). **Ved' posúďte sami:**

– Mamička,
pekná, milá,
upratujem, milujem, ďakujem,
ďakujem ti za všetko
Láska

– Motýl,
nežný, krehký,
lieta, hľadá, padá,
miluje možnosti života
Láska.

– Vlast,
úrodná, vľúdna,
ochráni, napojí, nachová,
nikdy ťa neopustím
Rodisko.

– Príroda,
krásna, rozmanitá,
chránim, milujem, pomáham
Láska.

Deň sv. Jána Pavla II. v základnej škole

Text: Jana Osvaldíková **Snímky:** archív

Nie je žiadnym tajomstvom, že názov našej školy úzko súvisí s prvou návštevou, dnes už svätého, pápeža Jána Pavla II. na Slovensku v roku 1990. Vtedy na vajnorskom letisku slúžil svätú omšu, čoho trvalou pripomienkou je kovový kríž pred kostolom.

Minulý rok sme sa v predvečer liturgickej spomienky, ktorá je 22. októbra, stretli spolu s rodičmi a žiakmi v telocvični školy. Prekážkové dráhy, hra Aktivity či vybíjaná deti verzus rodičia, ktoré sa stretli s pozitívnym ohlasom, boli príslubom, že aj tento rok sa stretne pri podobnom podujatí. Žiaľ, nestalo sa. Keďže sme nechceli, aby sviatok nášho patróna prešiel okolo nás bez povšimnutia, 22. októbra sme pripravili výnimočné vyučovanie. Na začiatku si pani triedne učiteľky so svojimi žiakmi v triede pripomenuli dôležité momenty zo života tohto svätého pápeža. Potom nasledovali rôzne činnosti.

Na prvom stupni pani učiteľky so žiakmi riešili hlavolamy, stavali raketu pre vesmírny výskum pani sovy, vyrábali chutné pochúťky, vyrábali krásneho Jána Pavla II. z papiera a tiež sa modlili pri soche Jána Pavla II. pred školou. Na druhom stupni si každá pani učiteľka pripravila podľa vopred naplánovaného rozvrhu svoju aktivitu v rôznych triedach. A tak si žiaci mohli zahrať spoločenské hry, pozrieť film o Jánovi Pavlovi II. v angličtine alebo vytvárať krásne veci.

Neviem, čo nám prinesie budúcnosť. Neviem, či sa v nasledujúcom školskom roku

budeme môcť pri spomienke na nášho patróna stretnúť na spoločnom popoludní. Jedno však viem. Ján Pavol II. má čo povedať aj ľuďom dnešných čias a viem, že aj o rok nájdeme spôsob, ako si priblížiť jeho život a zažiť niečo pekné.

Svätý Ján Pavol II., oroduj za nás.

ADVENT A STROMČEK V MŠ JÁNA PAVLA II.

Advent advent štyri sviece,
Prvá z nich sa zatrblicie.
Potom druhá, tretia zhorí-
Prinesieme stromček z hory.
A keď štvrtá planie stíška,
Tešíme sa na Ježiška!

Touto básničkou sme začali adventné obdobie. V sovičkovej triede nám anjelik každý deň pošle odkaz s úlohou, ktorú máme počas dňa splniť. Tak nám dni do Vianoc, na ktoré sa deti najviac tešia, ubiehajú rýchlejšie a zábavnejšie. S Adventom prišiel čas aj na ozdobovanie stromčeka. Medovníčky vyzdobené detskými rúčkami, zavesené na stromčeku, zdobia a rozvonávajú našu škôlku sv. Jána Pavla II. vianočnou náladou. V tomto čase, samozrejme, nezabúdame na modlitbu pri adventnom venci.

ZDOBENIE MEDOVNÍČKOV A GUĽOVAČKA

K prípravám na Vianoce patrí aj zdobenie medovníčkov. Šikovné mamičky MŠ sv. Jána Pavla II. napekli medovníčky a rúčky našich detí ich pestrofarebne vyzdobili. V tento deň nás za oknami prekvapil aj prvý sneh, v ktorom sme sa po ozdobení medovníčkov dosýta zabavili. Užili sme si prvú poriadnu guľovačku. A kto bol hlavným terčom? No predsa pani učiteľky.

OSLÁVILI SME SVIATOK PATRÓNA NAŠEJ MŠ

Dátum 22. október už tradične patrí oslave nášho patróna škôlky, sv. Jána Pavla II. V tento deň sme sa o ňom veľa rozprávali a vytvorili sme aj obraz, ktorý máme vystavený v škôlke, aby sme ho mali stále na očiach.

Text: Eva Slepčanová

Vedec zo sveta strojových zariadení

Novovymenovaný vysokoškolský profesor – Roman Fekete – pochádza z Vajnor.

Roman Fekete – Ústav procesného inžinierstva, snímka: archív ÚPI

Zhovárал sa: Stanislav Bachleda

„Lebo práve vy môžete svojim pôsobením zveľaďovať to najcennejšie, čo máme – morálny a odborný potenciál našej mladej generácie, ktorá predstavuje budúcnosť republiky,“

Týmto slovom sa 18. novembra tohto roku prihovarila novým profesorom pri udelení tohto najvyššieho pedagogického a vedeckého titulu prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová. Medzi dvadsiatimi siedmimi osobnosťami nechýbal ani rodák z Vajnor Prof. Ing. Roman Fekete, PhD. s ktorým sme sa stretli veľmi neformálne vo foyer fakulty.

› **Kedy ste pocítili, že práca pedagóga a výskumníka v tejto oblasti je pre Vás zaujímavá, azda aj príťažlivá?**

Na to Vám naozaj neviem veľmi presne a ani zodpovedne odpovedať, lebo môj vzťah k tejto profesii sa rodil veľmi postupne a plynulo. Od detstva rád pracujem s odolnými materiálmi, zaujímajú ma kombinácie ich rôznych druhov, doma mám dosiaľ dielňu, v ktorej si vyrábam rôzne konštrukcie. Takže je to asi od detstva, od mladosti. Na základnú školu som chodil v mojom rodisku vo Vajnoroch. Už vtedy som rád kreslil a po rodinnom prerokovaní môjho ďalšieho smerovania som sa rozhodol pre štúdium na strojníckej priemyslovke, sídliacej v známej budove na Fajnorovom nábřeží v Bratislave. Boli to krásne roky stredoškolského štúdia, na ktoré rád spomínam, a zároveň je mi smutno, že súčasní študenti sú odkázaní na nie veľmi zaujímavý spôsob výuky.

› **Bola to cieľavedomá príprava na ďalšie štúdium?**

Dá sa povedať, že v podstate áno. Veľmi rád som rysoval, zaujímavé pre mňa boli výpočty pevnostných zariadení a všetko to, čo so strojnícskou profesiou súvisí.

Keď sa škola končila, hľadali sme s rodičmi i profesorami, čo budem ďalej študovať. Moja mama pracovala v strojárňach potravinárskeho priemyslu – v súčasnosti už neexistujúcich – čo bol veľmi zaujímavý podnik, ktorý sa zameriaval na výrobu zariadení pre potravinársky priemysel, kam som chodil aj na brigády. Povedal som si, že pre mňa by to mohlo byť celkom zaujímavé. Na tunajšej Strojníckej fakulte Slovenskej technickej univerzity bola špecializácia strojové zariadenia pre chemický, potravinársky a spotrebný priemysel. Tak som sa rozhodol, že pôjdem tam. Prvé tri roky sme mali všeobecnú „strojárinu“ – v tom čase sa ešte štúdium nedelilo na bakalárske a inžinierske – spomínanú špecializáciu sme mali v až poslednom období.

› **Ako ste sa popri pedagogickej pôsobnosti začali presadzovať aj vo vedeckej?**

Keď som písal diplomovú prácu, bolo to v roku 1987, mojím vedúcim bol zhodou okolností vtedajší dekan fakulty prof. Ing. Igor Jaššo, CSc., ktorý realizoval časť projektu, úpravu práškovej chemikálie do kompaktnej formy, s podnikom Istrochem (predtým Chemické závody J. Dimitrova, v hovorovej reči Dimitrovka – pozn. aut.) zameraný na novú technológiu a premeny kaučuku na gumu.

› **Ako by sa to dalo priblížiť nám, nevedcom?**

Každý poznáme napríklad liek acylpyrín. Ak by neprešiel procesom granulácie, museli by sme užívať každú jeho zložku osobitne. Podobne je to napríklad aj s procesom granulácie kávy alebo kakaa na ich instantnú formu. Ja som sa v mojej diplomovke venoval problematike granulácie, čo nášho dekana pravdepodobne zaujalo, a tak mi ponúkol pracovať vo Výskumnom ústave chemických technológií, garanta spomínaného projektu, kde sme mali špeciálne laboratória. Keď sa uvoľnilo miesto na fakulte, zmenil som pôsobisko. Prešiel som všetkými stupňami pedagogického procesu – od

Odvzdávanie titulu profesor prezidentkou Zuzanou Čaputovou

S prezidentkou Zuzanou Čaputovou, snímky: KPSR

výskumníka cez odborného asistenta, docenta až po profesora.

› **Čo by mohlo poslúžiť ako ďalší príklad Vašej činnosti?**

Prezradím, že mám rád prácu v záhrade, ktorej sa venujem vo svojom voľnom čase. Ak chceme mať pekný trávnik, treba ho prihnojiť. Isto si viete predstaviť, že ak by som musel v obchode kúpiť päť komponentov hnojiva a potom ich po jednom rozsyपाvať, bola by to nielen zložitá, ale aj zdraviu škodlivá práca. Preto som sa venoval spôsobom, ako vytvoriť čo najefektívnejší koncentrát uľahčujúci a zjednodušujúci prácu.

› **Zdalo by sa, že cesta k titulu profesora, teda ten vysokoškolský, menovaný prezidentom republiky, je azda pri dostatočnej usilovnosti dosť jednoduchá, a možno ani nie náročná...**

...nepovedal by som. Ja si na tituly nepotrpím. Prišlo to akosi samozrejme. Pri systematickej výskumnej i pedagogickej pôsobnosti si ani neuvedomujete jednotlivé mílniky tohto procesu. Človek musí byť zaujatý svojou prácou, mať cieľ a spôsob ako k nemu dospieť. Možno to naozaj nevyzerá byť náročné, ale nie je to tak. Sú to hodiny, dni, mesiace, roky výskumnej, vedeckej práce, systém pokus – omyl, úspechy i sklamaní. Ale nesmieme sa vzdať, zísť z cesty, pre ktorú ste sa rozhodli. Nie je to len čas, ktorý si musíte vybojovať, ale aj čas, o ktorý ukrátime blízkych. Často ide aj o náročné emočné procesy.

› **A tá cesta...?**

Ak chcete prejsť procesom získania titulu docent, musíte napísať odbornú vedeckú prácu alebo predložiť sumár uverejnených štúdií v odborných časopisoch, prejsť habilitačným konaním, čo je obhajoba vedeckej

práce pred vedeckou radou príslušnej fakulty vysokej školy. Potom nasledujú roky vedeckej odbornej činnosti, výskumu, pedagogiky, participácia na rôznych projektoch, vyhodnocovanie dosiahnutých stupňov výskumu a možností jeho aplikácie, aby sa výskumná práca dala použiť v praxi. Ak sa rozhodnete pre ten najvyšší stupeň ocenenia, alebo Vás naň niekto navrhne, treba absolvovať inauguračné konanie, čo by som zrozumiteľne pomenoval ako akýsi vedecký životopis. A potom už len čakáte, či a kedy dostanete pozvanie do prezidentského paláca.

› **Toto všetko ste úspešne absolvovali výskumnou prácou v oblasti strojového zariadenia pre chemický a potravinársky priemysel. Čo sa za tým skrýva?**

Naša špecializácia je interdisciplinárna. My nenavrhuje technologické procesy – tie sa rodia na chemicko-technologickú fakultu – ale zariadenia na ich realizáciu vznikajú u nás, v Ústave procesného inžinierstva na Strojníckej fakulte STU v Bratislave.

› **Predtým sa Váš ústav nazýval ...chemických zariadení, a teraz Ústav procesného inžinierstva. Prečo táto zmena?**

Ten predchádzajúci bol o čosi zrozumiteľnejší. Zmenilo sa to asi preto, že študenti sa obávali chémie, a tak pretrvávali problémy s prihláškami na štúdium. Lenže náš priemysel ľudí takéhoto vzdelania potrebuje. Napríklad náš najväčší chemický podnik Slovnaft bojuje stále s nedostatkom vzdelaných ľudí. Keď idete okolo, vidíte množstvo rôznych zariadení, ktoré dokážu naši absolventi projektovať a tie treba vedieť aj obsluhovať. Takých ľudí vzdelávame. Ale je to aj oblasť potravinárstva, konkrétne bývalá firma Figaro, vyrábajúca čokoládu, farmaceutický priemysel, výrobu

covia papiera v Ružomberku, Žiline, Harmanci, sušiarne ovocia, zariadenia pre výrobu destilátov a pod.

› **Má vedecká a pedagogická príprava mladých ľudí a ich následné uplatnenie dostatočné alebo aspoň prijateľné finančné pokrytie, ktoré by umožnilo zostávať kvalitným mozgom doma?**

Je všeobecne známe, že ani veda a výskum, ani školstvo nedisponuje dostatkom prostriedkov. Sme odkázaní na granty, domáce i európske, čo je však administratívne, najmä v prípade tých európskych, veľmi zložitá. Systém grantov je v praxi použiteľný, ale pre výskum a vedu nie optimálny, nie systémový. Skončí sa jeden grant, treba pokračovať vo výskume, ale na nasledujúci sa nemusí podariť získať prostriedky.

› **Je v súčasnosti dostatočný záujem o túto profesiu?**

Ani nie. Pritom uplatniteľnosť našich študentov je pomerne vysoká, či sú to väčšie alebo menšie firmy. Nielen v zahraničí, ale aj u nás. Veľká väčšina z tých, ktorí odišli pracovať mimo Slovenska, sa veľmi dobre uplatnili aj na náročnejších pozíciách v popredných firmách. V tomto procese nás čaká ešte dosť veľa systematickej, ale možno aj osvetovej práce, aby sme pre toto štúdium a profesiu vedeli mladých talentovaných ľudí získať. Nechcem nikomu maľovať budúcnosť na ružovo, ale je jednou z najperspektívnejších.

Verme, že sa situácia zmení k lepšiemu a veda, výskum, školstvo, ale aj iné oblasti budú môcť pracovať v priaznivejších podmienkach, aby sme mohli naplno zveľaďovať a využívať potenciál múdrych mladých ľudí u nás doma.

Počiatky pôsobnosti nášho dychového orchestra (3)

Budúci kapelník Janko Matula s rodinou

Snímky: Vajnory v spomienkach

Druhý diel spomienok na formovanie dychového orchestra vo Vajnoroch sme končili zoznamom sedemnástich ťažiskových členov, ktorých vychoval legendárny kapelník Václav Kubišta, ako aj nie vydarenou voľbou jeho nástupcu. V tejto časti sa budeme venovať práci ich nasledovníkov, ktorých zásluhou sa v ďalších rokoch existencia dychovky úspešne rozvíjala, hoci zažila aj nepokojné situácie. Vajnorská kronika o tom píše nasledovne:

Kedže kapelník Horváth, ako už bolo spomínané, neuspel, bolo nutné siahnuť medzi vlastných hudobníkov, a tak sa do čela dostáva kapelník Martin Krištofič, pod ktorého spadá vedenie hudby od roku 1886. Tento druhý kapelník bol chudobný sedliak, šuster, otec desiatich detí, inak aj veľmi dobrý organista. Býval s tou mnohočlennou rodinou približne v chalúpke, ktorej aj hovorili pre

jej malý výzor „betlehem“. Jeho žena bola chorľavá, ale inak mala veľmi radi(a) muziku. Keďže sám s rodinou sotva by sa na malom poličku užíval ako i s mála vinohradov, dokonca z muzicírovania, venoval svoj voľný čas „šustrovaniu“. Opravoval najmä obuv s klincami, hovorili jej šunágle a podľa toho menovali nej(s)koršie aj jeho dychovku ako „šunáglorskú“.

Martin Krištofič ako nový kapelník prevzal dychovku už bez niektorých starých hudobníkov, ktorí opustili je rady či už z príčiny staroby, choroby a pod. Tak (sa) s tejto muziky postupne vytrácali Filip Benčíč, Pavol Takáč (venoval sa viac organu), Filip Adamovič, Martin Gažo, Martin Vlček, obaja Frant. Zemanovci.

Nový kapelník vychádzajúci s tradície predchádzajúceho doplnil stav dychovky z ďalších mladých žiakov zo školy, a tak sa čoskoro objavili tieto nové mená: Benčíč Ján r. 1872, Benčíč Michal r. 1885, Benčíč Štefan r. 1881, Belaj Štefan r. 1880, Brúder Matej r. 1892, Brúder Tomáš r. 1870, Darovec Ján r. 1892, Fekete Ján r. 1872, Fekete

Ján r. 1874, Krištofič Jozef r. 1868, Krištofič Matej r. 1873, Krištofič Štefan r. 1879, Krištofič Štefan r. 1880, Slezák Ján r. 1857, Slezák Michal r. 1867, Stacho Ján r. 1873, Orth František r. 1868, Takáč Jozef r. 1886, Vitáloš Štefan r. 1872. Zo starých hudobníkov z predchádzajúcej kapele zostali už len Štefan Krištofič, Jozef Zeman, Tomáš Grebeči, Ján Belaj, Janko Matula a Martin Nádaždy.

I tento kolektív zložený z vekove rôznych skupín bol vývoja schopný tak ako ich predchodcovia. Nebol však ani teraz dostatok hudobných nástrojov, staré boli už opotrebované a tiež bol nedostatok čerstvého notového materiálu. Tieto problémy sa tiež vyriešili. Notový materiál sa doplnil opisovaním skladieb od vojenských hudieb členmi, ktorí tam boli narukovaní a opravu ale aj dodanie nových nástrojov vyriešila náhoda. Lebo v tom čase, keď dychovka znovu získala na popularite, hrávala často v Bratislave v hostinci u „Grajciara“, kde sa schádzala nielen drobná chudoba, pracujúci proletariát ale aj slovenská inteligencia. Medzi nimi patrila (k) pravidelným návštevníkom opravár a obchodník (s) hudobnými nástrojmi istý Sinčák, ktorý si veľmi obľúbil vajnorskú dychovku. Tento neskoršie z lások k nej opravoval takmer zadarmo ich ušúchané nástroje a na dôvažok za lacné peniaze im predal aj nové.

Dychová hudba v tomto období hrávala nielen v meste, ale hlavne doma, či už na svadobných veseliach, zábavách, ktoré boli opakovateľné a takmer tradičné ako silvestrovská, fašiangová, hodová (na Petra a Pavla) a katarínske. Občania nielen doma, ale aj na okolí ju mali radi.

Prišiel však rok 1895, kedy sa vrátili z vojenskej služby členovia hudby Michal Slezák a Jozef Zeman, obaja vynikajúci hudobníci. Cítili sa lepší ako tí doma, veď boli od vojenských hudieb. Zabudli však, že títo starší hudobníci doma im dali prvé základy muzikantského kumštu. Obaja chceli naraz niečo lepšieho ako stará dychovka, začali robiť rozbroje

Na Vsesokolskom slete v Prahe

podceňovaním nielen starších, ale aj mladších muzikantov. Rotný Pán „kapelník“ vidiac neúspechy svojej kapely a stratu sympatií u domáceho obyvateľstva sa stiahol do úzadia a tak konečne prichádza k fúzii oboch dychoviek a táto začína znovu pod svojim pôvodným názvom ako Vajnorská dychová hudba.

Táto dychovka i napriek svojmu „modernému“ názvu dlho neuspela. Priečila sa vajnorskému folklóru a cíteniu a preto nenahradila ani podporu občanov v obci. Ba práve naopak si robili prieky obe hudby, lebo raz jedna hrála u Stachovcov, druhá u Vlčkovcov, alebo naopak. Cez prestávky hrania údajne nebola núdza aj o vyvolávanie bitiek medzi oboma tábormi kde údajne nepoznal ani kmotor kmotra...

Ale ako obyčajne, i tu po takom dvojročnom odlúčení dychoviek zvíťazil pred-

sa zdravý rozum muzikantov. Rotný Pán „kapelník“ vidiac neúspechy svojej kapely a stratu sympatií u domáceho obyvateľstva sa stiahol do úzadia a tak konečne prichádza k fúzii oboch dychoviek a táto začína znovu pod svojim pôvodným názvom ako Vajnorská dychová hudba.

Celá dychovka začínala znovu s nácviikom pod vedením kapelníka Martina Krištofiča naviac už v novopostavenom hasičskom depe, ale aj doma v jeho súkromnom byte pri petrolejovej lampe. Po týchto pravidelných skúškach sa musela zákonite dostaviť ich kvalita a tak už v roku 1904 vyhráva dychovka na Roľníckej výstave v Petržalke, v roku 1908 dokonca v meste valčíkov Johanna Straussa vo Viedni na trojtýždňových fašiangových zábavách, ďalej ju vidno no tradičných hodových zábavách na druhej strane Dunaja (Ráb, Bezoňa, Beroňa a Rajka).

Hasičské depo – miesto skúšok

Vajnorská dychovka na Hospodárskej výstave v Prahe, 1923

Na konci roka 1908, keď jeho kapelníctvo končilo, mala kapela týchto hudobníkov:

kridlovky	Martin Krištofič (kapelník)
Štefan Krištofič
Jozef Zeman
Štefan Belaj
Michal Benčíč
Ján Fekete
Jozef Krištofič
Martin Brúder
klarineti	Michal Slezák,
Pavol Takáč
Ján Belaj
Tomáš Grebeči
Štefan Krištofič č. 2 a 213
Ján Stacho
Štefan Benčíč
Ján Slezák
Ján Fekete
basovky	Jozef Takáč
František Orth
Ján Matula
trúbky	Martin Nádaždy
Štefan Benčíč
Štefan Vitáloš
Tomáš Brúder
Ján Darovec
bas bubon	František Tichý
Matej Krištofič

Posledný hral, alebo lepšie povedané búchal na bubon. Aby tento pred pochodom udrel do taktu, kričalo sa naňho: „Pozor Macej, uder!“ čo aj dlho mu zostalo.

VYBERÁME PRE VÁS

Na facebookových stránkach **Vajnory v spomienkach** nájdete každý deň odkaz na nový príspevok do niektorého zo štyridsiatich albumov www.spominajme.com.

Jazykovo neupravené, doslovný prepis z kroniky Prešporská obec Vajnory.

Spevácky zbor Jána Pavla II. v Bratislave – Vajnoroch si pripomína 30 rokov existencie

Zbor Jána Pavla II.

Text: Vladimír Zajíc, dirigent a umelecký vedúci zboru Jána Pavla II.

Snímka: archív

Pred tridsiatimi rokmi, 22 apríla 1990, prišiel na vajnorské letisko osobne Ján Pavol II., pápež, ktorý bol Slovensku a Slovákom vždy naklonený. Bola to výnimočná a nezabudnuteľná udalosť, ktorá zanechala na Vajnoroch veľkú stopu a odkaz. Po jeho návšteve vznikol z iniciatívy vtedajšieho organistu Jána Schultza a etnomuzikológa Dr. Ondreja Dema aj miešaný Spevácky zbor Jána Pavla II.

Na jeseň 1990 zbor už aktívne pôbil a prvýkrát účinkoval na hodovej omši 15. 9. 1990 vo farskom kostole Sedembolestnej Panny Márie vo Vajnoroch. V roku 1992 ostalo celé vedenie zboru na starosti Dr. Ondreja Dema, ktorý v ňom pôsobil 20 rokov ako dirigent, umelecký vedúci i zbornajster. Členská základňa zboru bola spočiatku bohatá, zahŕňala okolo 50 spevákov. Časom sa v ňom vykryštalizovalo asi 30 stálych členov, ktorí nacvičili harmonicky a technicky náročnejšie skladby svetových i slovenských skladateľov, úpravy a kompozície Dr. Ondreja Dema a nahráli ich na MG pásku a neskôr na viaceré CD nosiče. Zboristi absolvovali vystúpenia na sv.

omšiach, koncertoch a neváhali vycestovať aj za hranice. Dlhoročným prvým korepetítorom bol Martin Gunár. V priebehu roka 2011 odovzdal Dr. Ondrej Demo vedenie zboru dirigentovi Vladimírovi Zajícovi, ktorý v ňom začal pôsobiť od roku 2004 ako druhý korepetítor (organista) a druhý dirigent.

Prevziať zbor po dirigentovi Dr. Ondrejovi Demovi znamenalo náročnú výzvu, ktorú Vladimír Zajíc prijal so zodpovednosťou a nadšením. Veľmi nápomocná mu bola umelecká rada v zložení: organizačná vedúca pani Mária Gerová, pani Terézia Hlavínová, ktorá sa stará o notový archív, pokladníčka pani Lýdia Zacharová, ekonómka

pani Edita Košíková, kontrolórka Oľga Pažitná (predtým pani Eva Smreková), kronikárka Veronika Feketeová.

Pred tridsiatimi rokmi začínali členovia zboru ako tridsiatnici, štyridsiatnici, päťdesiatnici a mládež, z ktorej neskôr vznikla samostatná skupina E.L.F. a osamostatnila sa. Tridsať rokov ubehlo a po niektorých nácvikoch sme oslavovali 60., 70., 75., ba aj 80. narodeniny. V radoch našich členov sú i skvelí vinári, ktorí nám pri oslavných príležitostiach prinesú ochutnať plody svojej práce. Časom sa menil repertoár piesní z duchovných na ľudové. Speváci prichádzali a odchádzali a členská základňa sa postupne ustálila asi na 27 spevákov.

Chodiť na nácvik takmer počas celého roka (okrem letných prázdnin) každý piatok večer, keď si chcú ľudia po celom týždni vydýchnuť, bola osobná zodpovednosť každého člena. Myslím, že členovia zboru Jána Pavla II. sa jej zhostili veľmi dobre. Áno, boli aj nácviky, keď sa nás zišlo len 15 – 16, ale zvládli sme to aj v tomto počte, lebo tu už v každom zo štyroch hlasov znie len zopár spevákov a zodpovednosť je tým väčšia. Niekedy nám to išlo ľahšie, inokedy sme sa so skladbami trochu popasovali alebo sme museli niektorú z nich na čas odložiť a po istom čase sa k nej vrátiť. Chvála Pánu Bohu sa nám podarilo nacvičiť viac skladieb a zaradiť ich do repertoáru či už na účinkovaní na sv. omšiach cez rok alebo počas Adventu, Vianoc, Pôstu, Veľkej noci či ako koncertné skladby na výročné a príležitostné koncerty.

Činnosť zboru pokračovala svojím tempom, nastali zmeny aj na poste korepetítora. Pán Martin Gunár sa síce zúčastňoval na výročných a vianočných koncertoch, ale do zboru prišla posla pani Hilda Mixtajová (pedagogička a kolegyňa Vladimíra Zajíc na základnej umeleckej škole). V posledných rokoch je zboru nápomocná aj organistka pani Martina Pachová a na niektorých sv. omšiach nám vypomáhal aj organista Marek Kováč. Som rád, že sme na našich vystúpeniach a sv. omšiach nadchli aj nových ľudí, ktorí sa prihlásili do zboru a už niekoľko rokov s nami spolupracujú.

Naše vystúpenia počas posledných desiatich rokov neboli možno také pestré ako to zažívali speváci v prvom či druhom desaťročí existencie zboru, ale nezaháľali sme. Boli sme opätovne pozývaní do iných farností, hlavne do tých, kde pôsobia kňazi predtým pôsobiaci vo Vajnoroch, ako napríklad vdp. Stanislav Stohl, u ktorého

sme boli niekoľkokrát v Moste pri Bratislave, vdp. Robert Masicza (v minulosti pôsobil ako organista vo Vajnoroch), ktorý nás pozval do Eliášoviec a prednávkom do Štvrtka na Ostrove.

Zažili sme i letecký zájazd do talianskeho mesta Alviano. Naš zbor vystupoval s inými kultúrnymi spolkami pri otvorení nového Kultúrneho domu vo Vajnoroch. Spievali sme v kostole sv. rodiny v Petržalke (kde bol osobne Ján Pavol II. na poslednej návšteve Slovenska v roku 2003), v Chorvátskom Grobe, v susedstve na Čiernej vode, no i v mojom rodisku, kde som vyrastal a žil 31 rokov, i v Moravskom Svätom Jáne. O spev zboru Jána Pavla II. bol záujem aj na koncerte v evanjelickom chráme v Trnave a tiež v evanjelickom chráme v Bratislave – Dúbravke.

Najväčšou udalosťou posledných rokov pre nás bola ďakovná sv. omša za blahorečenie vajnorského rodáka dona Titusa Zemana v priamom televíznom prenose z Vajnora 1. októbra 2017. Ale našim najdôležitejším pôsobiskom počas sv. omší a koncertov sa stal chrám Sedembolestnej Panny Márie vo Vajnoroch. Veľká vďaka patrí i duchovným otcom vdp. Jozefovi Nádaskému za podporu činnosti zboru, jeho predchodcovi vdp. Petrovi Slepčanovi, ktorý mi umožnil zastávať aj post organistu vo Vajnoroch, ale samozrejme veľká chvála patrí všetkým kňazom, ktorí boli akýmkoľvek spôsobom nápomocní v začiatkoch zboru alebo počas jeho činnosti. Sme veľmi vďační aj Miestnemu úradu Vajnory a jeho pracovníkom v oblasti kultúry za podporu pri realizovaní koncertných vystúpení Speváckeho zboru Jána Pavla II.

Pravidelná činnosť zboru Jána Pavla II. sa prerušila v marci 2020 príchodom prvej vlny pandémie. Počas Veľkej noci sme nemohli spievať, hoci sme mali pripravené kratšie i dlhšie spevy v počte 40 skladieb. Opätovné stretnutie sme mali v polovici júna. Ukončili sme sezónu poslednou júnovou skúškou a novú sezónu sme začali v septembri 2020 vystúpením na hodovej omši. Stihli sme ešte spievať na sv. omši pri príležitosti inštalácie relikvií blahoslavennej Anky Kolesárovej do bočného oltára vo Vajnoroch.

Začali sme sa pripravovať na októbrový výročný koncert pri príležitosti tridsiatich rokov existencie, no vypukla druhá vlna pandémie a zbor musel opäť pozastaviť svoju činnosť.

Pevne dúfam, že všetko toto prehrmí a budeme opäť môcť nacvičovať piesne a spievať Bohu i ľuďom.

Z ČINNOSTI VAJNORSKEJ CHARITY

Keď prichádzaš domov s dobrým pocitom. Stretneš sa s milými ľuďmi. Väčšinou sú to starostlivé mamičky. Občas sa ukáže aj otecko. S veľa úsmevmi a ďakovnými vetami. Otázkami a prianím všetkého dobrého. Pribúdajúcimi balíkmi oblečenia, obutia a hračiek. Miznúcimi balíkmi oblečenia, obutia a hračiek. Aj zabalenými balíkmi pripravenými na poštu. Si súčasťou šetrenia, recyklovania. Pracuješ bez nároku na honorár. Často myslíš na tých, čo sa Ti poďakujú listom, mailom. Každodenne netrpezlivo otváraš FB. Je to neutíchajúca spokojnosť. Ďakujes aj ty sama. Ďakujem. Ďakujeme.

Tešíme sa na Vašu návštevu v novom roku 2021 Charita vo Vajnoroch

Text: Mária Zemanová

OPRAVA

Vo Vajnorských novinkách č. 9 – 10/2020 boli v článku **V ZŠ Jána Pavla II. sa zabávali pingpongom** nesprávne uvedené údaje.

Táto činnosť, ku ktorej sa viaže aj fotografia, sa konala v Základnej škole Kataríny Brúderovej. Za nesprávne uvedené údaje sa ospravedľujeme.

Redakcia

INZERÁT

Predám rodinný dom v lokalite Šinkovské. **Kontakt 0903 818 666.**

Čo hovorí kronika Prešporská obec Vajnory (2)

Zákres Vajnory z polovice 19. storočia

Zdroj: V. Fekete: Prešporská obec Vajnory (kronika)

Ilustrácia: Vajnory v spomienkach

Už pri počiatku jestvovania osady Prača boli spory o majetky na tomto území. Dozvedáme sa to z ďalších neskorších listín a hneď z prvej takejto rozsudkovej listiny palatína Dionýza z roku 1237, keď Prača bola v tom čase majetkom Ostrihomskeho arcibiskupstva.

Pred vydaním listiny sa totiž viedol spor o územie medzi Pračou a susednou Račou (Račišdorffom), na ktorom boli lesy a vinice. Služobníci ostrihomskeho kostola, ktorí zastupovali pred palatínom a jeho súdom obyvateľov Prače, tvrdili, že sporná zem v rozlohe štyroch podluží (asi 60 jutár) – (cca 34,5 ha. pozn. red.) patrila pôvodne Ostrihomskeho arcibiskupstvu. Toto tvrdenie nemohli však doložiť žiadnou listinou, lebo ich privilégium údajne zhorelo. Palatín preto prisúdil spornú časť tejto zeme Benediktovi z Rače (2).

V tomto období spadali obe osady Dvorník a Prača pod správne a súdne riadenie, ako aj moci mestu Bratislave a to rozhodnutím kráľa Ondreja III. zo dňa 2. decembra 1291 mestským privilégium, keď každoročne na Juraja (24. apríla) sa tu volil richtár s prisažnými, ktorí riešili podľa starého zvyku nielen spory, ale oslobodzovali po prešetrení okrem iného niektorých majiteľov viníc od poplatkov, čo veľmi podporilo rozvoj vinohradníctva a obchod s vínom vo Vajnoroch.

Ďalšou dôležitou výsadou bolo oslobodenie platenia od mýtnych poplatkov a slobode obchodovania, čo sa vzťahuje aj (na) bratislavský prístav na Malom Dunaji, kde sa tiež spomína osada Dvorník (3).

Koncom 13. storočia sa spomína v osadách kostol a predpokladá sa, že tento kostol bol postavený za kráľa Ladislava IV. – Kumánskeho, ktorý panoval od roku 1272 do roku 1290. Ďalej hodnotené pramene dokazujú, že v mieste už od roku 1279 bola samostatná farnosť, takže sa dá predpokladať postavenie kostola pravdepodobne medzi rokmi 1270 až 1278. Kostol bol spočiatku zasvätený patrónke Panne Márii a až neskoršie ho zasvätili sv. Ladislavovi, kráľovi uhorskému z rodu Arpádovcov, ktorú skutočnosť v budúcnosti spomínajú aj cirkevní vizitári ostrihomskeho arcibiskupstva.

V polovici 13. storočia sú rušnými udalosťami, ktoré sa bezprostredne dotýkajú aj samotných Vajnory. Koncom roku 1241 zasiahol bratislavské okolie ničivý tatársky vpád. Táto udalosť sa síce mesto nepodarilo dobyť, ale odnieslo si to jeho okolie, lebo kde prechádzali, zanechali po sebe spúšť a hrôzu.

Sedemdesiate a osemdesiate roky tohto storočia boli pre Bratislavu a jej okolie i naďalej búrlivé. Mesto prechádza na čas do rúk protivníkov Uhorska, neskôr to bola česko – uhorská vojna o rakúske dedičstvo s českým kráľom Přemyslom Otakarom II. a potom rakúsko – uhorské boje.

Azda aj tieto udalosti na juhozápadoslovenskom Slovensku priamo ohrozovali panstvo ostrihomskeho arcibiskupstva nad Pračou a značne ovplyvnili jeho rozhodnutie vymeniť Praču za Tvrdošovce.

Preto sa najprv pozrieme na výmenu týchto osád dokladajúca sa zo dňa 11. júna 1297, kde sa hovorí, že kráľ Ondrej III. svojím podpisom vlastnou rukou potvrdzuje výmenu obce Tartoskedd (Tvrdošovce) za osa-

du Dvorník a Praču, ktorú výmenu navrhuje ostrihomský arcibiskup Ladomerius.

Preto sledujme výpis z tejto listiny:

„Ondrej z milosti, kráľ Uhorska, Dalmácie, Chorvátska, Srbska, Galície a rodomérie Kumánska a Bulharska, všetkým v Kristu veriacim na túto listinu pozerajúcim, zdravie v Spasiteľa všetkým.

Slušnosť nabáda považovať za právo, aby čokoľvek sa niekomu spravodlivým a zákonným spôsobom odovzdalo, alebo zveruje, tu, aby navždy pevné zostalo. Preto na všeobecnú žiadosť týmto chceme dospieť k tomu, čo nám ctihodný Ladomerius z božej milosti arcibiskup Ostrihomský nám milý a oddaný tohože mesta stály gróf nám vyjavil, že majetok svoj ostrihomský a arcibiskupský „Parachan – Pračany“, menovaný v grófstve prešporskom sa nachádzajúci zo všetkými úžitkami a náležitosťami, z výnimkou toho, čo sa týka desiatkov podľa posledného práva arcibiskupstvu patriacich.

Herikovi, totiž Conradovi, bratom rehole cistercitov sv. Kríža v Rakúsku, v zastúpení a v mene brata B. opáta a celého konventu tohože chrámu, listinami spolnomocneniacich dostačujúcimi vysvetleniami pred nami predloženými dáva, odovzdáva, zveruje, týmto bratom horemenovaného odovzdávajúcim zámenou teže rehole sv. Kríža zvaný Tartoskeddi v nitrianskom grófstve sa nachádzajúci navždy neodvolateľne do užívania, ktorej dohode, alebo zámeny ako pán kráľovstva a ochrana cirkevi náš kráľovský udelujeme súhlas. Na pamäť veci a večitú tejto stálosť na žiadosť prítomných strán listiny dvojmo vystavené povolujeme pečate našej zástity posilniť.

Dané rukou ctihodného otca z božej milosti biskupa J.-. Oblúbeného a nám oddaného kráľovskému dvoru vicekancelára. Roku pána 1297 na tretie ldy júnové (11. júna) – siedmeho roku nášho panovania (4).“

Zákres Vajnory z polovice 19. storočia. Vajnory mali až do začiatku 19. storočia súvislú zástavbu len v mieste dnešného stredu Roľníckej ulice; medzi kaplnkou Sv. Jána a krížom naproti súčasnej Kúkolovej ulice. V prvej polovici 19. storočia začala vznikáť zástavba medzi kostolom a humnami Hlavnej ulice. Tak pribudla Nová ulica v miestach súčasnej Baničovej a Osloboditeľskej. Domy Novej ulice vydržali v pôvodnej podobe do 80-tych rokov 20. storočia. Zachyťávajú ich fotografie publikované na stránkach Vajnory v spomienkach

Príbehy Vajnorského ornamentu (3)

Roky ukrytá maľba

Text: Elena Karácsonyová

V prvom príbehu ornamentu sme poprosili čitateľov Vajnorských noviniek, aby nám umožnili vstúpiť do svojich domácností, a tým obohatiť mozaiku príbehov o ten svoj, ku ktorému majú osobný vzťah. Som rada, že naša výzva neostala bez odozvy. Námet na dnešný článok Vajnorským noviniek ponúkol pán Václav Zeman.

Modrý dom vo Vajnoroch pozná hádam každý – nielen vďaka výraznej farbe fasády, ale aj vďaka štýlovej reštaurácii, ktorá tu dlhé roky pôsobila. Tento dom sa v jednej rodine dedí z generácie na generáciu, je to starorodičovský dom súčasných majiteľov – pán Václav Zeman i jeho sestra Anka sa tu narodili. Pred niekoľkými mesiacmi, počas rekonštrukcie interiérov objektu, bola v bývalej „síti“ odkrytá nástenná maľba s tradičnými vajnorskými ornamentmi.

Štukové datovanie v prednej izbe domu hovorí, že bol postavený v roku 1890 a do rovnakého obdobia datujú majitelia aj odkrytú maľbu. Podľa ich informácií je jej autorkou ich prababička, pani Katarína Fašungová, rodená Brúderová (1867 – 1959). O existencii „malúfki“ domáci vedeli, preto pri odstraňovaní náterov, ktoré ju prekryvali, postupovali veľmi opatrne, a tak je uchovaná v značnom rozsahu. Maľba zachováva tradičné formálne princípy – jej základom je formička (vodorovný pás malieb) ohraničená vodorovnými čiarami a hrubšou vlnovkou, oblúbenou aj vo výškvách na rukávcoch, nad formičkou sú rozvrhnuté a vymalované tri oblúky.

Na mieste prostredného oblúka bolo v minulosti vybrané malé okno, preto z neho zostalo iba torzo. Zvyšné dva sú zachované v pomerne dobrom stave, i keď časť z nich bola tiež poškodená – pravdepodobne prestavbou. Maľba na prvý pohľad zaujme bohatým použitím zlatej farby. Motívy sú tradičné vajnorské – vtáčiky, kvety, ružičky, jabĺčka, šišky, úponky, lístky. Osobitne zau-

Modrý dom – ľavý oblúk. Snímka Elena Karácsonyová

ímavý je motív „dvojitého“ vtáčika, ktorého spravidla vidáme zobrazeného inak – vo vertikálnej osovej súmernosti v strede maľby ako dvojhľavého orla/orlicu.

Majitelia sa po viacerých úvahách rozhodli maľbu nerekonštruovať, ale ponechať ju v náleзовom stave. Neúplnosť na jej hodnote vôbec neuberá, naopak, máme možnosť vidieť nezvyčajnú podobu vajnorskej maľby „podliehajúcej“ vývoju interiéru. Myslím, že sa majiteľom podarilo vhodne zakomponovať tradičnú ornamentálnu výzdobu do novej reality objektu. Môžete sa o tom presvedčiť sami – priestor reštaurácie, ktorá skončila svoju činnosť pred dvomi rokmi po dohode vtedajších majiteľov Václava Zemana a Eduarda Krištofiča, má nové komerčné využitie.

Dnešný príbeh roky ukrytej „malúfki“ má šťastný koniec – vďaka majiteľom, ktorí majú pozitívny vzťah k tradičnej kultúre Vajnory, podarilo sa uchovať a do súčasného interiéru vrátiť tradičnú ornamentálnu výzdobu. Tento počin je o to vzácnejší, že v minulosti sme sa stretávali najmä s opačným postupom – pri prestavbách interiérov tradičných vajnorských domov sa ornamenty v lepšom prípade zamaľovali, v horšom prípade úplne zničili – na našu veľkú škodu.

Detail súčasnej úpravy interiéru. Snímka Anna Bednáriková

Predsviatočná chvíľa s pani Annou Bednárovou

Spomienky na Vianoce z Modrého domu

Zaznamenal: Stanislav Bachleda

Snímky: archív rodiny Bednárikovej a sb

Pani Bednárovú nebolo treba do rozprávania „ponúkať“. Srdečne sa rozhovorila, v očiach jej bolo vidno potešenie pri spomienkach na detstvo, na rané obdobie jej života, ako prežívali predvianočné obdobie, aké zvyky zachovávali, čo sa robilo, aké jedlá sa chystali – slovom, ako to bolo pred Vianocami.

Babka Srnová s manželom (z prava)

Som rodzená Vajnoračka. Narodila som sa v mojom milovanom Modrom dome. Naša rodina tam žila s babkou i prababkou, ktorá Modrý dom aj maľovali. Sú to tie nástenné maľby, ktoré sme nedávno znovu objavili a ktoré opisuje vo svojom článku v tomto čísle Vajnorských noviniek pani Karácsonyová. K tomuto domu prechováme veľmi srdečný vzťah – čo môžeme zachovávať v stave pripomínajúcom niekdajší stav. Nezapudnem na slová mojej mamy, ktorá nás vystríhala, pravda, v dobrom – nikdy tam nezatľčte ani kliniec. A aj keď sa niečo menilo, napríklad nedávno podlaha, po ktorej kedysi po vzniku Česko-slovenska kráčal taliansky generál Piccione i Vavro Šrobár a nebola už v dobrom stave, snažili sme sa, aby bola čo najbližšie originálu. Tak ako si to pamätáme, chceme odozdať Vajnorom.

V Modrom dome sme bývali do siedmeho roku môjho života, potom sme sa presťahovali na miesto, kde bývame teraz. Rodičia nás viedli k tomu, aby sme chodili do kostola, ako sa na kresťana patrí. Nevieam, ako iní, ale pre nás to bola samozrejmosť do takej miery, že sme skoro ráno chodili aj na adventné roráty. A to bolo treba byť v kostole už o šiestej ráno za hlbkej tmy.

Spomínam si, že vtedy ešte bývali zálahy snehu. Museli sme sa dobre obliecť, obuť, babka zabalená do vlniaka a my sme popri nich cupotali s lampášikmi ako „svetlušky“. Vôkol nás sa rozlievalo žltkasté svetlo, ktorým sme si trochu osvetľovali cestu.

Čas pokročil a my sme netrpezlivo očakávali zvyčajne udalosti, sprevádzajúce toto obdobie. Pamätám si, ako sme vyrábali salónky z kockového cukru, ktorý sme bali do bielych papierikov, na koncoch sme ich rozstrihli a potom do staniolu, ako aj jednoduché ozdoby z materiálu, aký bol poruke. Sedeli sme všetci v jednej izbe okolo stola, otecko nám čítal z kalendára Spolku svätého Vojtecha rôzne príhody, ani ďalšie rozprávania nemalo konca kraja. S dychtivými pohľadmi sme počúvali životné príhody starých i našich rodičov. Bola to neopakovateľná, pôsobivá atmosféra. Takto sme prežívali večery v rodinnej pohode, keď už bol statok opatrený, úlohy sme mali porobené, povinnosti splnené a my sme boli po večeri. Deň sa naplnil. Potom prišiel čas na zdobenie stromčeka, pod ktorým sa mali na Štedrý deň zjaviť darčeky. Stával v rohu veľkej izby. Darčeky boli, samozrejme, primerané tomu obdobiu – jednoduché, skôr prak-

tické pre život, žiadne špekulatívne hračky, i keď aj taká sa sem tam našla. Boli to najmä pančuchy, oblečenie, strevičky. Nepamätám si, že by bol u nás nejaký zvláštny predvianočný zhon, veľké upratovanie. Bolo to akési samozrejme, ale dôstojné očakávanie výnimočnej udalosti – príchodu malého Ježiška, od ktorého sme čakali viac o duchovné, než materiálne. Verte, že si ani nepamätám, či sa nás rodičia pýtali, čo by sme chceli od Ježiška. Brali sme to ako samozrejmosť, ako súčasť nášho života. Aj to, že sme šli na spoveď a na prijímanie. Ale veľmi sme sa tešili, že sa v kostole bude robiť Betlehem, ktorý bol pre nás deti príťažlivý. Býval po ľavej strane hlavného oltára. Na začiatku polnočnej sa všetko rozsvietilo, až mráz prechádzal po tele. Spomínam si, že nás zvlášť lákala figúrka murína, ktorý, keď ste mu hodiť mincu – tú sme drankali od rodičov – sa poďakoval poklonou. Ktosi minule povedal, že za eurá sa už neklania.

Pôvodný Betlehem už nebol veľa rokov. Ako sa menili kňazi, prinášali svoju predstavu. Mestečko Betlehem zostalo, ale jaskynka, v ktorej ležal Ježiško, nebola. Aj figúrky sa zachovali, lebo sa používali každé Vianoce, a to, čo chýbalo, spomínaná jas-

kynka, to sme dali vyrobiť. Tretí rok už máme ten pôvodný, starý, opravený, myslím, že pochádza zo začiatku päťdesiatych rokov. A stále sa teším, keď sa môžem poďakovať na jeho príprave.

ŠTEDRÝ DEŇ A ŠTEDRÝ VEČER

Mali sme gazdovstvo – kravičky, prasiatka, kurence – ktoré bolo treba, tak ako každý deň, zaopatriť. Na Štedrý deň to však malo inú atmosféru. Prvý bol, samozrejme, statok a až keď ten zaopatrili, mohol sa začať slávnostný večer. Už som spomínala, že bývalo veľa snehu a my sme sa schádzali v miestnosti, ktorej sme hovorili *izbetka*. Keď sme počuli, ako vchádzajú babka či rodičia, ako ometali metličkou kapce a podupkáváním otrepávali sneh, vedeli sme, že je všetko prichystané a môže sa začať štedrá večera.

Začínala sa o piatej, keď zaznel zvon na Anjel Pána. Babka Terézia sa zvyčajne začali modliť Otče náš..., oni boli taká dominantná postava našej rodiny. Predtým, ako sme začali jesť, vysvätli príbytok, pod obrusom na rohoch stola boli vložené mince, aby bol počas roka dostatok. Keď sme zasadli, všetko už muselo byť na stole, nič sa už neprinášalo, nedopĺňalo. Treba však povedať, že štedrá večera, teda jej prvá časť, nebola veľmi bohatá, skôr skromná. Prítom celý deň bol prísny pôst, vypili sme len kávu Meltu.

Večera sa začínala obľáčkami s medom, boli aj orechy, jablká, ktoré sme rozrezávali tak, aby vznikla kvetinka. Nasledova-

Vajnorský vianočný stôl

la obyčajná *mléková polévka*, v ktorej boli kúsočky chleba narezané na plocho. Potom nasledovali makové buchtičky – čo sú nakrájané rožky, obliate horúcim mliekom, posypané makom alebo tvarohom. Jednoduché, ale typické jedlo, ktoré nazývame aj *pupáky*. Kapustnica sa u nás nejedávala. To si pamätám až neskôr, rovnako ako rybu a šalát. Po večeri sme sa opäť rozprávali, otec bol o čosi „zdieľnejší“, okrem čítania si zaspomínal na svoje detstvo a mladosť. Sem tam ho babka opravila, spomenuli čo tamten strýc a čo tá tetka robili a v takejto atmosfére sme očakávali polnočnú omšu.

Bohatšie jedlo sa podávalo až po návrate z polnočnej. Na „denku“ sa rozložili kúsky mäsa, klobásky, jaternice, každý si vzal, čo mu chutilo. Neraz to trvalo do neskorej noci. Týmto sa Štedrý večer zavŕšil a šlo sa spať. Ráno, na Božie narodenie, sme sa všetci vybrali na slávnostnú svätú omšu. Vianoce sa začali. Oveľa viac duchovné, ako materiálne. Preto si na ne s potešením spomínam.

Takto to robila babka, moja mama a ja to tak v našej rodine robím dodnes.

Želám vám všetkým radostné, pokojné a požehnané Vianoce.

Recepty pani Anny Bednárovej

MLÉKOVÁ POLÉVKA

Uvaríme mlieko, pridáme kúsok masla, trochu posolíme. Kúsky chleba nakrájame na malé plátky a pridáme do taniera horúcej „polévky“.

MAKOVÉ BUCHTIČKY – PUPÁKI

Rožky nakrájame na kolieska. Posypeme osladeným mletým makom. Zalejeme horúcim mliekom, polejeme roztopeným maslom a pridáme med.

Prvé plne elektronické sčítanie obyvateľov, domov a bytov

Spracovala: Gabriela Zemanová
Zdroj: ŠÚ SR

HISTÓRIA SČÍTANIA

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov je najrozsiahlejšie a najnáročnejšie štatistické zisťovanie s dlhodobou tradíciou na celom svete. Na našom území sa sčítanie ľudu vykonávalo pravdepodobne už v stredoveku. – Súpisy (väčšinou obyvateľov), ktoré sa opakovali v dvojročných obdobiach, sa v Uhorsku začali v roku 1784. – Sčítanie ľudu k jednému dátumu sa po prvýkrát uskutočnilo v roku 1857, a to k 31. októbru, poverenie na jeho vykonanie dostali už len politické úrady. – Prvé moderné sčítanie ľudu bolo v roku 1869. Otvára sa ním nové obdobie populačných cenzov na našom území. Zákon o sčítaní ľudu z 29. marca 1869 stanovil, že po roku 1869 sa bude census vykonávať v desaťročných intervaloch vždy k 31. decembru v rokoch končiacich sa nulou, t. j. v roku 1880, 1890, 1900 a 1910. – Prvé československé sčítanie ľudu a bytov sa spája s dátumom 15. február 1921.

SČÍTANIE DOMOV A BYTOV (OD 1. JÚNA 2020 DO 12. FEBRUÁRA 2021)

Hoci sa ešte stále píše rok 2020, projekt Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 (SODB 2021) sa začal svojou prvou fázou, a to sčítaním domov a bytov, ktoré sa v Slovenskej republike realizuje podľa nového konceptu založeného na využití existujúcich dátových zdrojov a znížení administratívnej záťaže obyvateľov. Sčítanie domov a bytov **po prvýkrát v histórii** vykonáva obec alebo v prípade hlavného mesta Bratislavy a mesta Košíc mestská časť (ďalej len „obec“), tzn. prebehne bez účasti obyvateľov. Rozhodujúci okamih sčítania, na ktorý sa vzťahujú zisťované údaje o domoch a bytoch, je polnoc zo štvrtka 31. decembra 2020 na piatok 1. januára 2021.

Predmetom sčítania sú všetky byty v rodinných a bytových domoch bez ohľadu na to, či sú obývané alebo neobývané, a iné obývané obydli, ktoré sú obývané k rozhodujúcej chvíli sčítania, napríklad obý-

vané chatrče rómskych komunit, ktorým nemôže byť pridelené súpisné číslo, a teda ani adresný bod v Registri adries, obývané garáže, obývané hausbóty, obývané neskolaudované rodinné domy a iné obývané objekty primárne určené na bývanie.

Sčítanie domov a bytov prebieha výlučne elektronickou formou prostredníctvom Elektronického systému pre sčítanie domov a bytov.

Zisťujú sa údaje, ako napr.: forma vlastníctva bytu, poloha bytu v dome, podlahová plocha bytu, počet obytných miestností v byte, typ kúrenia, zdroj energie používaný na vykurovanie.

Elektronický systém pre sčítanie domov a bytov obsahuje vopred vyplnenú databázu, ktorá vznikla integráciou dostupných údajov najmä z Registru adries, Katastra nehnuteľností, Základnej bázy údajov pre geografický informačný systém, Registra organizácií, „Zoznamu stavieb“. Na vyplnenie požadovaných údajov pre účely sčítania domov a bytov obec využíva rôzne údajové zdroje (technická správa o urbanistickom, architektonickom a stavebnom riešení stavby, výkresy k projektovej dokumentácii, technická správa o zdravotníckej, plán inžinierskych sietí, technická správa k vykurovaniu, stavebné povolenie, kolaudačné rozhodnutie, stavebné povolenie na čističku odpadových vôd a i.).

Výsledkom bude databáza sčítaných domov a bytov s aktuálnymi údajmi o bytoch a domoch.

SČÍTANIE OBYVATEĽOV (OD 15. FEBRUÁRA DO 31. MARCA 2021)

Na sčítanie domov a bytov plynule nadväzuje sčítanie obyvateľov. Obyvatelia sa budú sčítavať z pohľadia domova a vyplnenie elektronického formuláru nezaberie viac ako 10 minút.

PLNE ELEKTRONICKÉ A INTEGROVANÉ SČÍTANIE OBYVATEĽOV

Obyvatel' sa sčíta sám alebo s pomocou blízkej osoby kedykoľvek a na akomkoľ-

vek mieste využitím počítača, tabletu alebo mobilu s pripojením na internet. Sčítací formulár nájde na webovej stránke www.scitanie.sk. Sčítať sa môže aj cez mobilnú aplikáciu, ktorá bude dostupná pre operačné systémy Android a iOS. Za neplnoletého obyvateľa a za obyvateľa nespôsobilého na právne úkony má povinnosť vyplniť sčítací formulár jeho zákonný zástupca.

POMOC OBYVATEĽOM PRI SČÍTANÍ

Ak sa obyvateľ nemôže alebo nevie sčítať sám alebo s pomocou blízkych, má možnosť využiť službu asistovaného sčítania. Na miestnom úrade bude zriadené kontaktné miesto, kde obyvateľovi so sčítaním pomôže stacionárny asistent. Na území mestskej časti budú tiež pôsobiť mobilní asistenti, ktorí navštívia domácnosť obyvateľa v prípade, že o takúto službu napr. z dôvodu imobility telefonicky alebo prostredníctvom inej osoby požiada. V takomto prípade mobilný asistent navštívi obyvateľa doma a sčíta ho.

SČÍTANIE JE POVINNÉ.

Povinnosť sčítať sa vyplnením elektronického sčítacieho formulára majú všetci obyvatelia Slovenskej republiky. Pre účely sčítania sa obyvateľom rozumie každý, kto má v Slovenskej republike trvalý, prechodný alebo tolerovaný pobyt. Obyvateľom sa zároveň rozumie aj občan Európskej únie, ktorý má na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt. Všetky údaje, ktoré obyvateľ uvedie v sčítacom formulári, sa musia vzťahovať **k rozhodujúcemu okamihu sčítania**, a to je polnoc **zo štvrtka 31. decembra 2020 na piatok 1. januára 2021**.

PREČO JE SČÍTANIE POTREBNÉ

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov ako jediný zisťovací nástroj umožňuje zapojenie všetkých obyvateľov SR. Prináša po desiatich rokoch komplexný pohľad na to, ako sa Slovenská republika a jej obyvateľia za uplynulé obdobie zmenili. Sčítanie priniesie nenahraditeľné informácie o stave spoločnosti, o jej demografických, sociálno-ekonomických a kultúrnych štruktúrach, o domácnostiach obyvateľov a ich bývaní.

ANTIK – zdieľané bicykle vo Vajnoroch

Text: (r)

Prvá jazda: 22. 5. 2020, 10:02:57
Posledná jazda: 13. 11. 2020, 05:48:44
Počet jász: 2 848
Prejazdený čas: 564 h 8 m 44 s
Prejazdená vzdialenosť: 4 563,77 km
Počet unikátnych zákazníkov: 203
Priemerné trvanie jazdy: 11 m 53 s
Priemerná vzdialenosť jazdy: 1,60 km
Priemerný počet jász na deň: 16
Max. počet jász na deň: 52 (22. 9. 2020)

Tento rok sa v mestských častiach Bratislava-Vajnory a Bratislava-Rača spustil pilotný program zdieľaných bicyklov zabezpečených firmou ANTIK Telecom, ktorá na tento účel Vajnorom poskytla 20 kusov bicyklov.

Ich prevádzku sme spustili 25. 6. 2020 a jej oficiálne sezónne ukončenie bolo 17. 11. 2020. Lokalita Vajnory a Rača vytvorili spoločnú zónu používania bicyklov prepojenú najmä cestou cez Východné. V tejto zóne sa počas sezóny nachádzalo 80 bicyklov, ktoré sa presúvali medzi našimi mestskými časťami. V mestskej časti Vajnory fungovalo od spustenia 5 lokalít slúžiacich ako doporučené miesta na odstavovanie bicyklov, parkovacích miest, a to: MÚ Vajnory, Park Pod lipami, pri zdravotnom stredku, na konečnej autobusovej zastávke, na železničnej stanici.

V priebehu mesiaca august bol počet týchto miest navýšený a pribudlo parkovacie miesto na Rybníckej ulici, kde boli umiestnené 4 bicykle. Medzi najfrekventovanejšie parkovacie miesta - lokalita s najväčším pohybom bicyklov - patrila najmä železničná stanica. Naopak, jednou z najmenej využívaných lokalít bolo parkovacie miesto v Parku pod lipami a pred miestnym úradom. Parkovacie miesto na Rybníckej sa nevyužívalo vôbec a bicykle sa po celú dobu prevádzky nepoužili.

Na záver tejto krátkej správy o fungovaní konceptu zdieľaných bicyklov zverejnila spoločnosť ANTIK údaje ich využívania v spoločnej zóne Rača - Vajnory:

Počas celej sezóny bolo vo Vajnoroch nahlásených 6 porúch, z toho si iba jedna vyžadovala výmenu poškodeného dielu (záмок na bicykli). Ďalších 5 porúch bolo vyriešených reštartovaním zámkov či napr. utiahnutím uvoľnených skrutiek, a pod. Po ukončení sezóny a uskladnení bicyklov sa vykonala kontrola, ktorá zistila menej závažné poškodenie piatich bicyklov. Poškodenia bicyklov boli nasledovné: chyba v dvoch zámkoch, rozbité zadné svetlo, chýbajúca odrazovka, chýbajúce skrutky na solárnom paneli a na jednom bicykli chýbal ľavý pedál. Veríme, že služba zdieľaných bicyklov bude v budúcnosti využívaná vo väčšej miere, príp. do našej mestskej časti príde aj konkurencia, ktorá by občanom ponúkla možno ešte zaujímavejšiu alternatívu.

So zástupcami spoločnosti ANTIK a mestskou časťou Bratislava-Rača, s ktorou na projekte spolupracujeme, sme na spoločnom stretnutí vyhodnotili ukončenú prvú sezónu zdieľaných bicyklov a zároveň sme prebrali možnosti vylepšenia tejto služby. Spoločnosť ANTIK nám tiež prezradila svoje plány na rozširovanie svojich aktivít aj do ďalších mestských častí, prípadne príslušných obcí.

Pozor na špekulantov

Vážení obyvatelia Vajnor!

Opäť tu máme špekulantov s pozemkami, ktorí ich ponúkajú na odkúpenie. Ponúkané ceny nie sú za meter štvorcový, ale za celý pozemok. Možno to na prvý pohľad vyzerá byť zaujímavé pre osoby v núdzi, ale

patria tam aj pozemky, kde sa pripravuje výstavba a dokonca aj tie, ktoré bude vykupovať diaľničná spoločnosť. **Upozornite vašich blízkych, aby neakceptovali tieto ponuky!**

VÝBEROVÉ KONANIE NA FUNKCIU MOBILNÝ ASISTENT

MČ Bratislava-Vajnory v zmysle § 6 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme vyhlasuje výberové konanie na obsadenie pracovnej pozície:

MOBILNÝ ASISTENT – SČÍTANIE OBYVATEĽOV

Čas výkonu práce: od 15.02.2021 do 31.03.2021
Miesto výkonu práce: MČ Bratislava-Vajnory
Základná zložka mzdy: V zmysle § 16, zákona 223/2019 Z. z. (Zákon o sčítaní obyvateľov, domov, bytov v roku 2021 a o zmene a doplnení niektorých zákonov)
Druh pracovného úväzku: Dohoda
Náplň práce: Mobilný asistent sčítania – pôsobí v teréne, to znamená na území obce podľa jemu prideleného virtuálneho asistenčného obvodu. Pomôže so sčítaním obyvateľov, ktorí si požiadali o vyslanie mobilného asistenta sčítania.

Požiadavky:

- obyvateľ/ka s trvalým pobytom na území SR,
- vek 18 a viac,
- plne spôsobilý/á na právne úkony,
- minimálne úplné stredné vzdelanie,
- bezúhonnosť,
- ovládanie štátneho jazyka,
- spoľahlivosť,
- základná IT zručnosť – znalosť práce s tabletom, mobilom,
- odborne spôsobilý – úspešne absolvujete školenie.

Žiadosť na zaradenie do výberového konania, životopis s nižšie uvedeným súhlasom pošlite na adresu:

Mestská časť Bratislava-Vajnory, Roľnícka 109, 831 07 Bratislava alebo gzemanova@vajnory.sk

Týmto ako dotknutá osoba udeľujem mestskej časti Bratislava-Vajnory, Roľnícka 109, 831 07 Bratislava, IČO 00304565, súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov uvedených v životopise a iných prílohách súvisiacich s hľadaním práce, ktoré som poskytol/poskytla vyššie uvedenej mestskej časti Bratislava-Vajnory za účelom uloženia do databázy záujemcov o prácu pre hľadanie vhodného zamestnania. Pri spracúvaní osobných údajov v žiadnom prípade nebude dochádzať k cezhraničnému prenosu do tretích krajín. Súhlas je možné kedykoľvek odvolať, inak súhlas zanikne po uplynutí 3 rokov odo dňa jeho udelenia.

Pozvaní do výberového konania budú len uchádzači, ktorí splňajú uvádzané podmienky. Ostatným, ktorí nebudú kontaktovaní, ďakujeme za prejavený záujem.

František Grebeči vajnorský futbalový veterán

František Grebeči

Zhovárал sa: Stanislav Bachleda
Snímky: archív rodiny Grebečiovej a sb

Vajnorský futbal má pestrú, i keď ešte nie veľmi dlhú históriu. Ale aj počas kratšieho obdobia sa dá dosiahnuť veľa. Tak, ako sa to darí v tunajšiemu futbale v týchto rokoch. Pravda, okrem posledných mesiacov, ktoré nás zasiahli nečakanou krízou. Navštívil som známou osobnosť tunajšej obce, azda už aj jej legendu – futbalistu vyšportovanej postavy, bývalého poslanca miestneho zastupiteľstva, pána Františka Grebečiho. Usadili sme sa v obývačke a on i jeho pani manželka rozprúdili tok zážitkov.

Od malička ma lákal pohyb, pobyt na čerstvom vzduchu. Keď sme prišli zo školy, tašku sme hodili do kúta a šlo sa von behať za loptou, na jeseň púšťať šarkany. Na jar sme si z liesky robili pišťalky. Ktovie, či by si dnes deti vedeli takú urobiť. A možno by som to už nevedel ani ja. Nie ako dnes, keď deti sedia za počítačom. Pravdaže, terajšia situácia je vzhľadom na korona krízu

odlišná – keď im neostáva nič iné, ako sedieť pri počítači a prostredníctvom neho sa učiť. Ale každá doba prináša svoje a my len musíme trochu regulovať jej prúd.

› Aká je vaša prvá spomienka na veľký futbal?

To si pamätám dosť presne. Boli sme s otcom navštíviť našu babku v nemocnici. Šli sme električkou – vtedy chodili tie hrkotavé, do ktorých sa dalo naskočiť aj za jazdy – okolo štadióna Slovana. Až mi naskočili zimomriavky. V tom čase, bolo to koncom päťdesiatych, začiatkom šesťdesiatych rokov, bol Slovan na výslni. Snom každého chalana bolo ísť na zápas a vidieť naživo legendárnych hráčov. Klub vtedy dával možnosť vziať jedno dieťa na zápas zadarmo, a tak sa to využívalo. Naš otec však vzal na zápas, pochopiteľne, najstaršieho brata a mne neostalo nič iné, len dúfať, že príde rad aj na mňa ako na druhorodeného. Nepomohol ani plač, ani prosenie. Takže jedna z prvých spomienok nebola veľmi milá.

› Kedy sa Vám to podarilo?

Na to si už veľmi nespomínam, lebo udalosti bolo veľa, ale viem, že na Slované

i na Červenej hviezde, neskoršom Interi, ktorá hrávala v Petržalke, bolo vždy nabité a skvelá atmosféra, preto sme tam radi chodili. Neopakovateľné boli zápasy s pražskou Spartou, ale i s prešovským Tatranom, na zápas s ním prišlo viac ako päťdesiat tisíc ľudí. Také návštevy dnes vídame len v Španielsku, Taliansku či Nemecku.

› Venovali ste sa športu sám, či aj niekto ďalší z rodiny?

Nie, nešportoval som sám. Sme štyria bratia a všetci sme sa venovali športu, i keď nie rovnako. Vtedy sme v škole mali rôzne druhy športov, aj atletiku, a tak bolo kde spáliť energiu. Hrali sme futbal, pretekali sa v šprinte. Kedysi bývali športové hry mládeže v rôznych druhoch športov, ktoré organizovali jednotlivé školy. Mňa to naozaj bavilo. Starší brat Jaro, ktorého otec uprednostnil pri návšteve futbalu, sa veľmi v športe neangažoval. Ale to neznamená, že sme nemali dostatok pohybu. Viac to bavilo mňa i ďalšieho brata Cyrila, v poradí tretieho, ten sa venoval skoku o žrdi. Najmladší Janko hrával hádzanú, ale aj futbal. Spomínam si, že raz sme hrali na Matadorke, kde sme vyhrali 5:1. Janko dal štyri góly a ja jeden.

› Vráťme sa však k Vaším futbalovým začiatkom.

Mal som šťastie, že nás pán učiteľ Pokopec vodil na ihrisko – naším dialektom hrišto. Bolo také, aké bolo, väčší kus trávy a bránky, ako to na dedinách v tých časoch bývalo. Starý štadión bol pri železnici. Hrali sme v nízkej súťaži, a tak to bolo také všelijaké. Ale hrávali sa aj zápasy hasiči proti muzikantom a náš otec bol brankár za muzikantov. „Oni boli známa a veľká muzikantská rodina“, pridala sa manželka pána Grebečiho.

Všetci štyria bratia sme radi hrávali aj hokej. Väčších mlák, ktoré zamrzli, tu bolo dosť, ale nie vždy sa nám pošťastilo hrať na korčuľoch. My štyria sme mali jedny „gvin-táky“ – tie sa pripínali na topánky malým kľúčikom – a tak traja hrali vždy len „naboso“. Aj sme sa pohádali, teraz chcem korčuľe ja, potom ďalší brat, a tak to pokračovalo stále. Ale nič nám to nebralo na nadšení naháňať sa za pukom alebo za loptičkou.

František Grebeči s č. 4. Rok 1975

František Grebeči s pohárom v dolnom rade. Rok 1985

› Odbočili sme od futbalu.

Pamätám si na ktorýsi zo zápasov, keď tunajší klub len horko – ťažko prežíval, šlo sa hrať do Rače, ale bolo málo hráčov, tuším len sedem a ani neviem, či sme ho dohrali. Mal som vtedy šestnásť alebo sedemnásť rokov, niekedy v šesťdesiatom štvrtom, piatom roku. Prišiel za mnou Vašo Antalic, môj pedagóg na škole, kde som sa učil, a hovorí: „Fero, poď, je nás málo“. Vzal ma na motorku a vyhaj ho do Rače. No, nie je to veľmi príjemná spomienka, ale zato mám odvtedy odložené moje prvé kopačky. Samozrejme, nedá sa to porovnať so súčasnými, všetko ma v nich tlačilo, ale hral som. Pre mňa majú historickú hodnotu.

› Ako to bolo v nasledujúcom období?

Chcel som pokračovať, otec ma dokonca prihlásil do Slovana, do klubu mojich snov. Mal tam nejakých známych, ale začínať v sedemnástich rokoch v špičkovom futbale je neskoro. Otec robil v Ivanke na letisku, kde sa dozvedel, že tamojší klub potrebuje futbalistov. V jeden deň prišli odtiaľ za mnou funkcionári, páni Trnčík a Tauber. Ivanský klub hral divíziu, čo bola tretia najvyššia súťaž, a to bolo pre mňa lákavé. Chodili sme hrať až do Piešťan. Vozil nás jeden pán z hydinárskych závodov nákladným autom, ktorým cez týždeň rozvážal kurence. Na zápasy sme cestovali v zavretej nadstavbe. Viete si predstaviť, aký vzduch sme dýchali, keď bolo v lete teplo. Ale vydržali sme. Neskôr, keď niektorí už mali autá, tlačili sme sa v nich ako sardinky.

Na tréningy do Ivanky som chodieval dva razy do týždňa na bicykli – päť kilometrov tam, päť po tréningu. Späť to už trvalo dlhšie, a aj keď som cítil únavu, súťažili sme, kto príde prvý na dohodnuté miesto. Väčšinou som vyhral. Bol som mladý, futbal som chcel hrať. Z Vajnory sme tam chodili hrať viacerí – tvorili sme kostru

mužstva. Napríklad bratia Peter a Milan Belajovci, Paľo Zeman, otec Mariána Zemana, nášho reprezentanta, Štefan Zeman, manželkin brat, i niekoľko ďalších, ktorí prichádzali postupne. Potom som odišiel na vojenčinu.

› Po návrate ste už nastúpili do vajnorského klubu?

Nie. Vrátil som sa do Ivanky, kde som hrával do mojich 25-tich rokov. Vo Vajnoroch sa ešte stále nehralo súťažne. No nedalo nám to, a tak sme rozmýšľali, ako založiť nanovo klub, ktorý pred rokmi zanikol. Začiatky boli ťažké, neboli šatne, elektrina, výbava, voda, jednoducho nič. Ihrisko zanedbané. Bolo treba iniciátora a patróna. Stal sa ním pán Karol Gróf, otec známej stolnej tenistky Alice. Pracoval ako vedúci autoservisu na Prievozskej ulici v Bratislave. Bol neúnavným organizátorom, nadšeným a zapáleným podporovateľom a iniciátorom všetkých činností súvisiacich s klubom. Veľmi účinne s organizáciou klubu pomáhali Marián Vitáloš a Peter Belaj, a keď mi popri práci a hraní zvýšil čas, pomáhal som aj ja. Dali sme sa aj do zveľadovania štadióna, ešte toho starého, čo sa podarilo vďaka niekdajšej „Akcii Z“, najmä v čase voľna a zadarmo.

Keď sme potrebovali peniaze, požičali nám na družstve Tatra 111, na ktorej som bol šoférom, zbierali sme staré železo a za peniaze sme kupovali čo bolo potrebné. Takto sme budovali náš klub, telovýchovnú jednotu Družstevník Vajnory, a začínali sme od najnižšej súťaže, od štvrtej triedy. Spočiatku hrali len Vajnoriaci, neskôr prišiel odniekiaľ kamarát, známy, kolega z práce, a tak sa súpiska rozrastala.

Nezištne nám pomáhali Milan Jaroš, hospodár Prokop Murín, hovorili sme mu dievča pre všetko, a Vojtech Fekete, ktorý pracoval na futbalovom zväze. Ani hráčov nás nebolo veľa, asi trinásť až pätnásť, ale boli kvalitní. Napríklad technicky dobre vyba-

vený záložník Štefan Koiš, rýchly krídelník Janko Fašung, neskôr sa stal rozhodcom, Paľo Zeman, Peter Belaj bol útočník s nosom na góly, brankár Vašo Belaj, obranca Milan Horník a rad ďalších, bez ktorých by futbal vo Vajnoroch nebol.

› Klub potrebuje aj trénera, kto sa ujal tejto funkcie ako prvý?

Stal sa ním, myslím, pán Jaroš – na prvého trénera si nespomínam – neskôr prišiel ako hráč Peter Kuchár, ktorý prevzal aj trénerské žezlo, potom ďalší... Vo Vajnoroch som hrával štrnásť rokov, najmä na poste ľavého obrancu, lebo nebolo koho. Prežil som asi sto spoluhráčov, až napokon – ako 39-ročný – som sa stal trénerom dospelých, na konci kariéry som sa venoval mládeži.

› Vaša manželka nás zásobuje mnohými informáciami. Mal futbal zásluhu na tom, že ste sa spoznali?

– Samozrejme. Raz prišla na tréning do Ivanky s bratom, s ktorým sme tam hrávali. Pekná baba, na kúpalisku ešte príťažlivejšia, tak som si povedal, že to s ňou skúsím. Vo Vajnoroch chodila s ďalšími dievčatami na každý zápas, takže to nemohlo skončiť ináč ako manželstvom, ktoré nám vydržalo doteraz.

› Chodíte si ešte zahrať futbal, dovolí vám to manželka?

Ale áno, občas idem. Niekedy to doma ani neprezradím, lebo by bolo z toho zle – ne-dobre. Raz ma manželka privítala slovami – preboha živého, čo sa chceš dokaličiť? Niekedy sa nedá odolať ponuke zahrať si s kamarátmi a bývalými spoluhráčmi. Futbal zostal pre mňa celoživotnou záľubou, záujem aj na zápasy a niekedy mi je smutno, že chodí málo ľudí. Verím však, že futbal vo Vajnoroch prežije aj terajšie problémy a opäť, keď sa na jar zazelená trávnik, vybehnú naň futbalisti, a aj fanúšikom sa azda zažiada prísť ich podporiť.

Zo života FK Vajnory

Text: Richard Fekete
Snímky: archív FK

Zimné mesiace činnosť futbalového klubu utlmili, ale nevypli, aj keď aj to sa mohlo stať. Vzhľadom na pandemickú situáciu a neustále zmeny v opatreniach je naša situácia v zime oveľa náročnejšia ako v iných mesiacoch.

Ak máme povolenú určitú formu tréningu a dajú sa využiť naše ihriská, vždy vieme v spolupráci so šéftrenerom mládeže Radom Kováčom niečo vymyslieť. Ale keď musíme trávnik opustiť, aby sme ho nenávratne nezničili, sme nútení hľadať iné riešenia. A v tejto dobe sme sa poriadne zapotili. Našťastie nám čiastočne pomohli počasie a terény, ktoré nám dovolili zostať vonku až do konca novembra. Muži následne proces ukončili. Deťom sme alternatívy predsa len našli, aby v prípade záujmu mali minimálne dva tréningy do týždňa. No keďže nejde o priestory vo Vajnoroch – ani jedna škola ich aktuálne nemá otvorené – naše náklady narástli na tréningové plochy oproti iným rokom trojnásobne. Snáď to spoločne zvládneme a v marci vybehne na náš trávnik v normálnom režime aj s pred prípravkou, ktorej tréningy sme počas druhej vlny úplne prerušili.

ZMENY NA IHRISKU

Náš budovateľ a člen výkonného výboru Maťo Meško znovu niečo na ihrisku vylepšil. Novými stĺpmi na ochrannú sieť pri šatniach úspešne zavŕšil grant od Slovenského futbalového zväzu. SFZ nám poskytol

viac ako 10 tisíc eur, k čomu sme „pridali“ financie v rámci našej spoluúčasti. Všetko sme aj administratívne zvládli a na jar budeme mať okrem iných noviniek vynovené a bezpečnejšie stožiare, ktoré navyše obohatíme o stojany na bicykle...

BEZPEČNE A BEZ STRESU

Ďalší projekt, ktorý sme v FK Vajnory vymysleli, sme nazvali Bezpečne a bez stresu. Bol realizovaný s podporou hlavného mesta SR Bratislava prostredníctvom grantového Podprogramu na podporu pohybových aktivít a neformálneho vzdelávania v oblasti práce s deťmi a mládežou. Skladal sa z troch zložiek. Prvou bol Kurz prvej pomoci, ktorý sme s Červeným krížom zorganizovali „na rýchlo“, a napriek tomu ho absolvovalo 6 trénerov (R. Vajda, Hulák, Kulčár, Cintavý, Angelovič, Meško) a 3 vedúce mládežníckych družstiev (Hliváková, Behulová a Záhradníčková). V dvoch menších skupinách obeťovali v sobotu 5. decembra niekoľko víkendových hodín, aby spoločne vytvorili našim hráčom aj návštevníkom areálu bezpečnejšie prostredie. Verme, že vedomosti z tejto oblasti nebudú musieť ni-

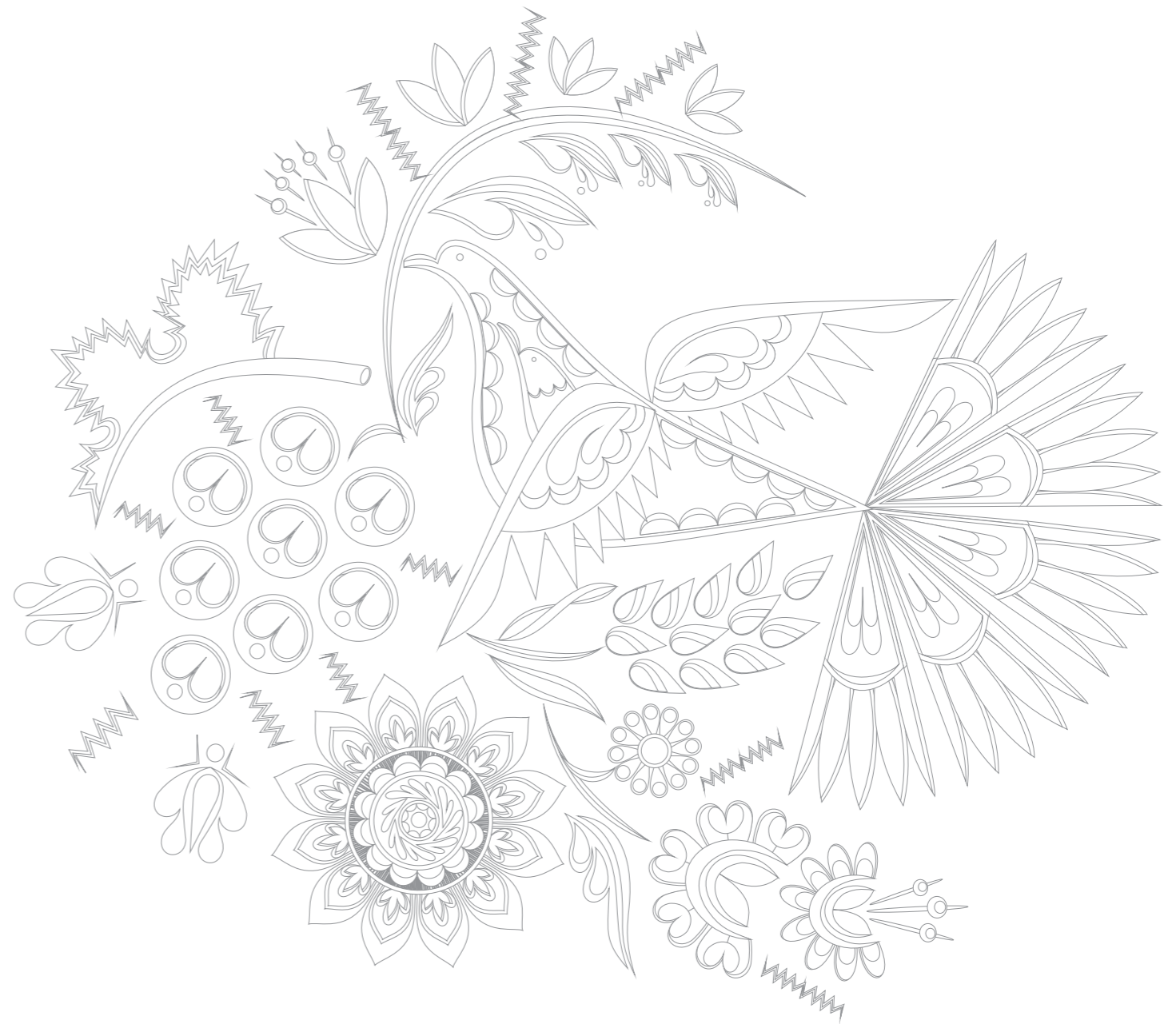
kdy využiť, ale lepšie je byť pripravený. Druhou časťou grantu, ktorý musíme naplniť do konca roka, je nákup viacerých lekárničiek. Vďaka ich obsahu by sme mali byť pripravení na každý bežný futbalový úraz. No a treťou časťou bol pôvodne seminár pre rodičov v našom kultúrnom dome. Lenže v pandemickom čase sa jednoducho nedal usporiadať. Preto sme ako alternatívu zvolili rozhovor s Adamom Truhlárom, odborníkom na detskú psychológiu a mentálny koučing, zo Skalice. Prostredníctvom našej stránky a facebooku sme ho ponúkli rodičom aj všetkým ostatným. Tri polhodinové videá mali veľký úspech. Klub sa prostredníctvom nich snažil opäť trochu viac priblížiť psychiku detí. Rodičia i tréneri dostali množstvo informácií o tom, ako malý športovec premýšľa a vyhodnocuje všetky vnemy. Videá môžete stále nájsť na našich sociálnych sieťach.

ŽELANIE PRE VŠETKÝCH

V mene vedenia FK Vajnory chcem na záver všetkým hráčom, rodičom, trénerom, fanúšikom a podporovateľom klubu poďakovať za všetko v roku 2020, ktorý nás preveril po všetkých stránkach.

Všetkým obyvateľom obce by som chcel zaželať príjemné a nerušené vianočné sviatky v zdraví a v spoločnosti svojich najbližších, aby sme aspoň na chvíľu zabudli na starosti súčasnej netradičnej doby. Do nového roka 2021 Vám prajem hlavne to, aby už bol normálnejší.

Vajnorská omaľovánka

Táto kresba, ktorej autorkou je Kristína Rožňovcová, je súčasťou Vajnorských omaľovánok, ktoré v roku 2018 vydalo občianske združenie Podobenka z Vajnor.

CENNÍK INZERČIE

ROZMERY		CENA V EUR	
		bez DPH	s DPH
a)	1 strana: 21 x 29,7 cm	440,00	528,00
b)	1/2 strany: 13 x 19 cm	260,00	312,00
c)	1/4 strany: 9 x 13 cm	140,00	168,00
d)	1/8 strany: 6 x 9 cm	90,00	108,00
e)	1/16 strany: 4,5 x 6 cm	60,00	72,00
f)	cena plošného inzerátu atypických rozmerov (za 1 cm ²)	1,40	1,68
g)	Komerčná riadková inzercia (predám, kúpim, služby a pod.) za 1 slovo (tel. číslo = 1 slovo)	0,75	0,90
Politická inzercia: 1,5 násobok ceny bežnej inzercie vo Vajnorských novinkách			
Zľavy: Pri opakovanom uverejnení inzerátu 3 až 4 krát za sebou: zľava 10%; 5 a viackrát za sebou = zľava 20 %			

PLÁN SPOLOČNÝCH POĽOVAČIEK NA POĽOVNÚ SEZÓNU 2020

31. DECEMBRA
Vínohrady Malé Karpaty,
miesto zrazu: chata PZ

S týmto plánom oboznamujeme verejnosť aj z toho dôvodu, aby sa v uvedených termínoch z bezpečnostných dôvodov nezdržovali v lokalitách, kde budú prebiehať poľovačky na drobnú zver.

Jiří Chudý, hospodár PS

Ďakujeme, že nosením rúška chránite seba a ľudí vo svojom okolí

Používajte rúško, šatku, šál, prípadne inú ochranu tváre

KONTAKTY

➤ **NÁRODNÉ CENTRUM ZDRAVOTNÍCKYCH INFORMÁCIÍ**
Telefón: *0123 alebo 0800 221 234
e-mail: novykoronavirus@uvzs.sk

DÔLEŽITÉ LINKY

➤ **ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA**
www.uvzs.sk
➤ **KORONAVÍRUS NA SLOVENSKU COVID-19**
www.korona.gov.sk

Kyrie eleison...
(Vianočná pieseň)

Úpr. Ondrej Dema

Organ: Moderato

1. Ky-ri-e e-lei-son, Ky-ri-e-le pri Be-la-he

2. Vstaňte sa s-tie-ri, vstaňte ho-re, na-ro-dil sa Je-zis pri Be-la-he

3. Všet-ci k-ne-mu be-že-te, Moj-de-že ho

4. Na-sa-me, na-si-me, v-jasňach la-zeň mi-le len Syn Do-

5. Ho-ri-a ho ko-lem-baš Jo-zeť mu zas-tiško hr-á

6. Ky-ri-e e-lei-son, Ky-ri-e-le pri Be-la-he

7. Vstaňte sa s-tie-ri, vstaňte ho-re, na-ro-dil sa Je-zis pri Be-la-he

8. Všet-ci k-ne-mu be-že-te, Moj-de-že ho

9. Na-sa-me, na-si-me, v-jasňach la-zeň mi-le len Syn Do-

10. Ho-ri-a ho ko-lem-baš Jo-zeť mu zas-tiško hr-á

Kyrie eleison. Vianočná pastorálna pieseň z Branova. Spracovaná v roku 1997 pre miešaný zbor, organ, trúbku a flautu. Odvtedy každý rok znie v kostole vo Vajnoroch s ďalšími koleďami zo Slovenska. Spracované zo zbierky Ondreja Dema. Spieva sa pred polnočnou svätou omšou, počas sviatkov a na koncertoch Speváckeho zboru Jána Pavla II. Vajnory.

ČO SA SPRAVILO VO VAJNOROCH

Inštalácia informačných tabúľ pred miestnym úradom

Oprava chodníka na Zátureckého

Oprava strechy na seniordome

Kontrolný deň na Vajnorskom kruhovom objazde

Príprava odberného miesta

Osadenie vianočného stromčeka

Asanácia nelegálnej skládky

Spustenie vodovodu na ulici Za humnami

Snímky: archív